

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İLKER DENİZ YÜCEL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2017/16589)

Karar Tarihi: 28/5/2019

R.G. Tarih ve Sayı: 28/6/2019 - 30815

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Yusuf Enes KAYA
Başvurucu : İlker Deniz YÜCEL
Vekili : Av. Veysel OK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, uygulanan gözaltı ve tutuklama tedbirlerinin hukuki olmaması, tutukluluğa ilişkin kararların bağımsız ve tarafsız olmayan sulh ceza hâkimliklerince verilmesi, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması ve tutukluluğa itiraz incelemesinin duruşmasız olarak yapılması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının; gözaltı ve tutukluluk süreçlerindeki bazı uygulamalar nedeniyle kötü muamele yasağının; gazetecilik faaliyeti ve ifade özgürlüğü kapsamındaki eylemlerin tutuklamaya konu edilmesi nedeniyle de ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/3/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, Almanca yayın yapan ve Alman gazetesi olan Die Welt'in Türkiye muhabiridir.

9. 20/12/2016 tarihinde kimliği açıklanmayan bir kişi tarafından İstanbul Emniyet Müdürlüğüne bir e-mail gönderilmiştir. Söz konusu mailde sol Marksist/devrimci terör örgütleriyle bağlantılı olan *Redhack* adlı hacker grubunun enerji bakanının kişisel mail hesabını hacklediği, hacklenen maillerin terörist grubun açtığı yeni bir mail adresine gönderildiği, ardından bu örgütle ilişkisi olan bir kişi tarafından Twitter üzerinden sohbet odası açıldığı, başvurunun da aralarında bulunduğu on sekiz kişinin bu sohbet odasına dâhil edildiği, bu sohbet odasında maillerin transfer edildiği yeni bir e-mail hesabının şifresinin paylaşıldığı ve e-maillerin nasıl servis edileceğinin tartışıldığı iddia edilmiştir.

10. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan araştırmalar sonucunda, belirtilen on sekiz Twitter kullanıcılarından dokuzunun kimlik bilgisine ulaşılmıştır. Başvurucunun bu kişiler arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

11. Şüpheli şahısların tespit edilmesinin ardından 24/12/2016 tarihinde Cumhuriyet savcısının talimatıyla bu kişilerin gözaltına alınmasına karar verilmiştir. Ayrıca Başsavcılık tarafından soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği gerekçesiyle müdafinin dosyaya erişiminin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Başvurucu, kısıtlama kararına itiraz etmiştir. İstanbul 2. Sulh Ceza Hâkimliği 22/2/2017 tarihinde başvurunun itirazını reddetmiştir. Bu karara yapılan itiraz da İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 18/4/2017 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

12. 26/12/2016 tarihinde İstanbul 14. Sulh Ceza Hâkimliğince başvuru hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır. Yakalama evrakında başvurunun üzerine atılı suçlar silahlı terör örgütüne üye olma, bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme ve orada kalma, bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme olarak gösterilmiştir.

13. Başvurucu 14/2/2017 tarihinde gözaltına alınmıştır. Aynı gün kolluk görevlileri tarafından başvurunun ifadesi alınmıştır. Başvurucuya enerji bakanının e-maillerinin *Redhack* adlı hacker grubu tarafından hacklenmesi ve bu hacklenen bilgilerin başvurunun da dâhil olduğu bir grup gazeteciyle paylaşılması olayı ile ilgili sorular sorulmuştur. Başvurucu, Savcılıkta ifade vereceğini beyan ederek sorulara cevap vermemiştir.

14. 15/2/2017 tarihinde başvurunun evinde İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararına istinaden arama yapılmıştır. İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin verdiği arama kararı, itiraz yolu açık olmak üzere verilmiştir.

15. Başvurucu 20/2/2017 tarihinde gözaltına alınmasına ve gözaltı kararının uzatılmasına itiraz etmiştir. İstanbul 2. Sulh Ceza Hâkimliği 22/2/2017 tarihinde başvurunun itirazının reddine karar vermiştir.

16. Başvurucu 27/2/2017 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığında ifade vermiştir. Başvurunun ifadesi sırasında avukatları da hazır bulunmuştur. Savcılık sorgusunda başvurunun hakkındaki suçlamalar ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Başvurucuya ifadesi sırasında PKK yöneticisi Cemil Bayık ile irtibatının olup olmadığı, ayrımcılığı körükleyici nitelikte olma ihtimali bulunduğu iddia edilen 26/10/2016 tarihli yazısı, 6/11/2016 tarihli gazete haber başlığında Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı üzerine yazılan "*darbeci*" yazısı, 21/7/2016 tarihli yazısında kullandığı "*bir üçkağıtçının verdiği teminatın değeri*" şeklindeki ifadeleri, PKK terör örgütünün propagandası mahiyetinde olduğu iddia edilen 19/6/2016 tarihli yazısı, 27/10/2016 tarihli yazısında kullandığı "*beyan ve ifadelerine hassaten Ermenilere yapılan soykırım gibi sembolik sorulara verilen cevaplar Erdoğan'ın*

birkaç sene öncesine kadar yayınladığı resmi yazıdaki çekingen tavrının değiştiğini gösteriyor... Türkiye'nin eski batı yönlü politik kültür ve elit dokusu şimdilerde Erdoğan'ın yeni türkiyesi ile daha otoriter, yobaz ve sıradan bir kimliğe bürünmüş." şeklindeki ifadeleri, 7/10/2016 tarihli "20 Gb'lık Hackleme Erdoğan Rejimine Ne Gibi Zarar Verebilir" başlıklı yazısına istinaden Redhack grubu ile bir irtibatı olup olmadığı ve hacklenen mailleri temin edip etmediği, 18/7/2016 tarihli yazısında Fetullah Gülen'i Cumhurbaşkanı'nın eski ortağı olarak adlandırdığı yazısı, 12/12/2016 tarihli yazısında kullandığı "19 yaşındaki H.A. ...Kürt şehri Cizre'deki silahlı çatışmada diğerleri ile bir bodrumda saklanan ve burada muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürülen" şeklindeki ifadeleri sorulmuştur.

17. Aynı gün Cumhuriyet savcısı, başvurucuyu tutuklanması istemiyle İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğine sevk etmiştir. Cumhuriyet savcısı, tutuklama talebinde şu ifadelerle yer vermiştir:

"Başvurucu gazetecilik görünümü altında PKK/KCK silahlı terör örgütünün yöneticisi konumunda olan Cemil Bayık ile röportajlar yaparak terör örgütünü legalleştirme girişimlerine katkı yapmıştır. Gazetede yayınlanan yazılarında, ülkemizi bölmeyi ve parçlamayı amaç edinen PKK/KCK terör örgütünün eylemlerine eleştiri getirmemekte, güvenlik güçlerinin haklı operasyon ve işlemlerine yönelik olumsuz algı oluşturmaktadır. Güvenlik güçlerinin keyfi insan öldürdüğünü ve doğu bölgelerinde yaptığı güvenlik faaliyetlerinin katliam olduğunu ifade etmektedir. Cizre'de ölen H.A'nın güvenlik güçlerince kasıtlı şekilde öldürüldüğü de yazılarında belirtilmektedir. Ayrıca bir başka yazısında Türk ve toplumlar arasına kin ve nefreti körükleyecek bir fikraya yer vermiştir."

18. Savcılığın talep yazısı, sorgu işlemi öncesinde İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından başvurucuya okunmuştur. Ayrıca sorgu tutanağında, başvurucuya isnat edilen suçların okunup anlatıldığı da belirtilmiştir. 27/2/2017 tarihinde yapılan sorgu işlemi sırasında başvurucunun avukatları da hazır bulunmuştur. Başvurucu sorgusunda *"Bana sormuş olduğunuz 'Türkiye'nin Musul'da tamamen kendine özgün bir ajandası var' başlıklı 26/10/2016 tarihli yazıda bir takım çeviri hataları vardır. Öncelikle ben anlattığım fıkra söz konusu fıkraya ilişkin Türkler ile Kürtler arasındaki ilişki nasıldır diye Kürt vatandaşlarımıza sorduğumuzda bunu en iyi anlatan bu fıkradır şeklinde bir cevap aldığımı belirtmek istemiştim. Ayrıca bana okumuş olduğunuz çeviride 'En iyi tanımlayan, en bilindik' şeklinde yazılmış oysa benim Almanca yazımda belirttiğim 'Büyük oranda' ibaresidir. Bu fıkra bilinen bir fıkradır. Ülkemizde geçmiş dönemde Kürt vatandaşlarımızın bir takım haksızlıklara maruz kaldıklarını, bu hükümet döneminde hükümet yetkililerinin de söyleyerek çözüm süreci altında bence de çok doğru olan bir açılım süreci başlatıldı ve bir takım olumlu adımlar atıldı, ben söz konusu yazımda Suriye'de yaşanan iç karışıklıktan dolayı Türkiye'nin geçmiş dönemlerdeki durumlarına düşme riskinin olabileceğini belirtmiştim. Bu yüzden de dış politikasını eleştirmiştim. Söz konusu yazımda kimseyi aşağılama, kin ve düşmanlığa tahrik etme gibi bir amaç gütmедim. Bu yazının tamamı bir yorum ve analiz yazısıdır. Gazeteci olarak yazmış olduklarım sonradan doğru da yanlış da kabul edilebilir. Bu gazeteci için bir risktir. Bugün aynı konuyu kaleme alsam aynı şekilde yazmam. İŞİD ile mücadelenin kanaatimce Türkiye hükümeti çok uzun bir süre ciddiye almadı. Ancak şuan ciddiyet ile mücadele etmektedir ve ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Suriye politikasını son zamanlarda değiştirmiştir. Özetle anlatmak istediğim Suriye'de bir İŞİD terör örgütü vardır ve bu çok büyük bir tehdittir. Türkiye'nin önceliğinin Suriye'nin kuzeyindeki Kürt oluşumuna engel olmaya yönelik politikasını eleştirmemdir. Bana sormuş olduğunuz 06/11/2016 tarihli yazıya ilişkin bu yazı uzun bir yazıdır. Kapak kısmında bu yazmaktadır. Çalışmış olduğum gazetenin pazar sayılı bir dergisinin başlığı ve içeriğindeki dört sayfalık yazıya ilişkindi. Darbeci*

ibaresini ben. Kullanmadım. Manşet adan ve yazan her zaman farklı kişilerdir. Bu manşeti ben atmadım. Yazının içeriğini sadece internetten üye olan kişiler görmekte, üstbaşlığını ise herkes görebilmektedir. Bana okumuş olduğunuz 21/7/2016 tarihli yazıyı ben 18/7/2016 tarihinde yayımladığımı hatırlıyorum. Ben orjinal yazımda hükümet tarafından söz konusu darbenin gülen yapılanması tarafından yapıldığının söylendiğini ancak buna ilişkin henüz kesin ve açık bir delilin olmadığını yazmıştım. Türkiye'de hükümetin bir iddiasını kendisini destekleyen gazeteci grup varmış gibi sürekli haber yapar, kendisini desteklemeyen başka bir gazeteci grup ise yokmuş gibi haber yaptığını gözlemlediğimden dolayı birşeyden emin olmadan ki o tarihte herşey çok net değildi. Zaten o tarihte Uluslararası medyada da kesin bir dil kullanılmamıştır. Bir iddia olarak haber kullanılmıştır. Çeviride eksik kalan henüz kesin açıklayıcı bir delil yok ibaresi çeviride yoktur. Oysa ben bunu kast etmişim. Bunun gülen yapısı tarafından yapılmadığına ilişkin bir beyan ya da yazım olmamıştır. Ayrıca o tarihte bu darbenin arkasında sadece Fetö'nün olmadığı, başkalarının da olduğu konuşuluyordu. Yine bu yazıda bir üç kağıtçının verdiği teminatın değeri adli -bir benzetme vardır. Bu bir benzetmeden ibarettir, hakaret amaçlı değildir. Benim burada demek istediğim geçmiş yıllarda Türkiye'de basın ve ifade özgürlüğü konusunda sıkıntılar yaşanmış olmasaydı C.Başkanının o gün, o anki OHAL, temel hak ve özgürlüklerini etkilemeyeceğini beyan etmesi daha inandırıcı olurdu. Yoksa darbecilerle mücadele edilmesin diye birşey söylemedim... Ben darbe gecesi genel yayın yönetmenimin dışarıya çıkma tehlikeli demesine rağmen ben dışarıya çıktım. 19/06/2016 tarihli Erdoğan'ın bize yaptıklarını unutmayacağız yazısı ile ilgili olarak ben Abdullah Öcalan ile ilgili olarak başkomutan ibaresini kullanmadım. Şef ibaresini kullanmadım. PKK komutanı diye birşey kullanmadım. PKK kadrosu diye birşey kullandım. Bu yazımda 'halk oylaması yoluyla diktasını egemen kılmak istemekte' çevirisi yanlış çevrilmiş olabilir. Darbe teşebbüsü sonrasında alınan tedbirler otoriter bir rejime doğru gitmeye başladı. Bunu eleştiriyorum. Bu sadece benim bir söylemim değildir. Siyasette ana muhalefet liderinin de söylediği birşeydir. Yine bana sormuş olduğunuz 12/12/2016 tarihli yazıda Cizre'de ölen Hacer Aslan'a ilişkin Beşiktaş'taki saldırıdan sonra yazmış olduğum bir yazıdır. Terör olaylarından dolayı 19 yaşında hayatını kaybetmiş olan insanlardan Beşiktaş'taki saldırıda öldürülen bir gençten başlayarak, Ankara Garı saldırısı, Eskişehir'de öldürülen Ali İsmail Korkmaz, Beşiktaş'ta PKK saldırısında öldürülen Berkay Akbaş hepsine ilişkin gençlerin terör saldırılarında hayatlarını kaybetmeleri ve hepsinin 19 yaşında olmalarıdır. Burada konu Cizre değildir. 19 yaşındaki insanların hayatını kaybetmesidir. Ben gazeteci olarak ismini saydığım bazı kişilerin aileleri ile konuştum, annelerinin göz yaşlarını gördüm. Türkiye'nin yaşamış olduğu bu kan ortamından duymuş olduğum acıyı dile getirmek istedim. Cizrede bodrum katında nelerin yaşandığı açık değildir. Bir takım iddialar vardır. Meclise bir muhalif parti tarafından bu husus dile getirilmiştir. Yine Cenevre BM İnsan hakları komisyonunda incelenmesi talebinde bulunulmuştur. Operasyonlarda görev alan birçok subay ve polis FETÖ soruşturmasından tutuklanmışlardır. Bilinçli de yapılmış olabilirler, suçlamaları kabul etmiyorum, ben evrensel gazetecilik doğrultusunda işimi yapmaya çalışıyorum ... Savcının sevk yazısında PKK'yı eleştiren herhangi yazısı yoktur şeklinde birşey yazılmış oysa benim PKK'yı eleştiren bir sürü yazım vardır. Ben hatta Almanya'da birçok yazımda TAK diye bir örgüt yoktur. Bu PKK'nın taşeronudur diye yazılar yazmıştım. Ben kesinlikle darbecilerle mücadele edilmesi gerektiğini savunuyorum. Darbenin tüm bağlantılarının ortaya çıkmasını istiyorum.... Ayrıca yazılarımın bir çoğu basın kanununa göre zamanaşımına uğramış yazılardır." şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

19. Sulh Ceza Hâkimliği; başvuruçunun terör örgütünün propagandasını yapma, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçlarından tutuklanmasına karar vermiştir. Hâkimlik "Şüpheli İlker Deniz Yücel'in üzerine atılı terör örgütü propagandası yapmak ve halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme suçlarına ilişkin tüm dosya kapsamı birlikte incelendiğinde;

şüphelinin en son Almanya ülkesi basın kuruluşlarından Die Welt adlı gazetede yazarlık yaptığı, şüphelinin PKK silahlı terör örgütünün ele başlanndan Cemil Bayık ile kandilde röportaj yaptığı ve röportaj başlığının "Başkanlık hayali suya düşünce intikama sarıldı" şeklinde olduğu ve röportajda PKK terör örgütünün meşru bir yapıymış izlenimi vererek örgüt ele başısı Cemil Bayık'ın Türkiye Cumhurbaşkanı hakkındaki söylemlerine yer verildiği, yine şüphelinin 26/10/2016 tarihli bir yazısında 'Kürtler arasında Türk devletinin Kürtlere olan tavrını belkide en iyi tanımlayan fıkra şöyle bir Türk ve bir Kürt ölüm cezasına çarptırılır, Kürde son isteğin nedir diye sorarlar, Kürt kısa bir süre düşünür ve şöyle der; anneciğimi çok seviyorum bu dünyadan göçüp gitmeden önce annemi son bir kez daha görmek istiyorum, aynı soru Türk'e de sorulunca Türk tereddüt etmeden cevap verir ve Kürdün annesini görerneden ölmesi... Bu anlatım aslında Türkiye'nin Suriye ve Irak'da yürüttüğü politikanın temelini ve önceliklerini en iyi şekilde açıklıyor. Milyonlarca insan Türkiye'ye sığınıyor, Kürdün annesini görmeden ölmesini isteyenlerin ülkesine yani' şeklinde söz konusu fıkrayla Türkiye'nin politikasının aynı amacı amacı güttüğünü belirterek kardeş olan Türk ve Kürt vatandaşlarını kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği,17/02/2017 tarihli bir yazısının kapak kısmında Türkiye Cumhuriyeti başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın resmi arka fonda Türk bayrağı varken manşet olarak "darbeci" şeklinde manşet atıldığı ve söz konusu yazıda "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan hiçkimseye aldırış etmeden kendi devletini kuruyor, protestolarla boğuşan ülke parçalanmaya gidiyor" şeklinde olduğu, 17/2/2017 tarihli yazısının başlığının "Bir üçkağıtçının verdiği teminatın değeri" şeklinde olduğu ve bu yazı içeriğinde 15 Temmuz hain darbe girişimine ilişkin Fetö ele başısının darbe teşebbüsünde rol üstlenip üstlenmediği yada ne ölçüde rol üstlendiğinin muamma olduğunu, 19/6/2016 tarihli yazı içeriğinde PKK ele başısı Öcalana ilişkin PKK'nın başkomutanı Abdullah Öcalan söyleminin kullanılarak söz konusu terör örgütünün propagandasının yapıldığı, 27/10/2016 tarihli "şimdilerde Türkiye'ye ahlaki çöküş jargonu egemen" adlı yazısında Erdoğan darbeye karşı darbe olarak kullanıyor başlığının detaymda halkoylaması yoluyla diktasını egemen kılmak istemekte ve kurmak istediği bu rejimde parlamento ve partileri uzlaşma çerçevesince karar verici bir rolünün bulunmadığını, ulaşılmak istenilen tek amacının saltanattan farksız olduğunu belirttiği, 18/7/2016 tarihli yazısında 15 Temmuz hain darbe girişimine ilişkin söz konusu, darbenin sorumlularının kim olduğu hala gizemini koruduğunu darbeyi FETÖ terör örgütünün yaptığına dair kesin bir kanıt bulunmadığını belirterek örgüt propagandası yaptığı, 12/12/2016 tarihli yazısında Cizre'de masum vatandaşların evlerini gasp ederek hendek kazıp içerisini bombayla dolduran silahlarla güvenlik güçlerimize saldıran terör eylemlerine ilişkin olarak 19 yaşında Hacer Arslan isimli bir kişinin Cizre'de bodrum katında muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürüldüğü şeklinde gerçek olmayan örgüt propagandası ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik edecek şekilde yazısının bulunduğu" şeklindeki değerlendirme ile başvuru yönünden terör örgütünün propagandasını yapma, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçunu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu sonucuna varmıştır.

20. Kararın tutuklama koşullarına ilişkin kısmı ise şöyledir:

"Atılı suçun niteliği, mevcut delil durumu, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin varlığı, atılı suçun yasada öngörülen cezasının üst sınırı, bu aşamada adli kontrol hükümlerinin uygulanmasının yetersiz kalacağı anlaşıldığından CMK'nun 100. ve devamı maddeleri uyarınca şüphelinin tutuklanmasına... [karar verildi.]"

21. Başvurucu tutuklandıktan sonra Bakırköy Metris 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmiştir. 1/3/2017 tarihinde Metris Ceza İnfaz Kurumundan Silivri Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Kurum İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 1/3/2017 tarihli kararıyla tek kişilik odaya yerleştirilmiştir.

22. Başvurucu 6/3/2017 tarihinde tutuklama kararına itiraz etmiştir. İstanbul 10. Sulh Ceza Hâkimliği 13/3/2017 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir.

23. 22/3/2017 tarihinde İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği başvurunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

24. Başvurucu 27/3/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

25. 13/2/2018 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı başvurunun dosyasının diğer şüphelilerin dosyasından tefrikine karar vermiştir. Aynı tarihte Savcılık; başvuru hakkındaki bilişim sisteminin işleyişini engelleme veya bozma suçlarına dair iddialarla ilgili olarak yapılan soruşturmada bu suçlarla ilgili iddianın soyut düzeyde kaldığı, başvurunun üzerine atılı bulunan suçları ispata yarar, somut, tarafsız ve yeterli delillerin elde edilemediği gerekçeleriyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiş ancak terör örgütü propagandası yapma ile halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçlarını işlediğinden bahisle cezalandırılması istemiyle başvuru hakkında kamu davası açmıştır. İddianamenin ilgili kısımları şöyledir:

"19/06/2016 tarihli yazısında, PKK/KCK silahlı terör örgütü mensubu olan bir kısım şahıslarla ilgili olarak bu şahıslar tarafından söylenmiş nitelikte olduğunu iddia ettiği, bir kısım açıklamalarda bulunduğu, silahlı terör örgütü mensubu olan bu kişilerle ilgili olarak 'rütbeli bir PKK komutanı' ve silahlı terör örgütü elebaşı ile ilgili olarak ise 'PKK'nın başkomutanı Abdullah Öcalan' şeklinde övücü mahiyette ibareler kullanarak PKK/KCK silahlı terör örgütünün sözde ideolojisi, lideri ve sembolleri üzerinde yüceltme maksadıyla söylemlerde bulunduğu, yine örgüt mensuplarının yapılan operasyonlarda ölü ele geçirilmeleri sonrasında, örgüt tarafından bir şekilde gömüldükleri yerlerden taşınmak suretiyle örgüt sembolleri ile birlikte düzenlemeleri yapılan sözde örgüt şehitliği kurulması şeklinde gelişen örgütsel faaliyetler ile ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin almış olduğu idari ve askeri tedbirleri, mezarlıkların tahrip edilmesi şeklinde gösterdiği, bu şekilde de örgüte yönelik operasyonları hukuka aykırı gösterme gayretinde olduğu bu suretle de atılı bulunan PKK/KCK silahlı terör örgütünün propagandasını yapma suçunu işlediği,

18/07/2016 tarihli yazısında, 15/07/2016 tarihinde FETÖ/PDY silahlı terör örgütü mensuplarınca gerçekleştirmeye teşebbüs edilen darbe girişimi ile ilgili olarak bu örgütü aklamaya yönelik 'sorumluların kim oldukları hala gizliliğini koruyor, bu darbeyi düzenleyenin Erdoğan'ın Amerika'da yaşayan eski ortağı Fetullah Gülen'in destekçileri olduğuna dair kesin bir kanıt bulunmuyor' şeklinde beyanlarının bulunduğu ve bu suretle de atılı FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün propagandasını yapma suçunu işlediği,

24/07/2016 tarihli yazısında, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin PKK/KCK silahlı terör örgütüne yönelik yasal meşruiyetinin izahıtan varestede olduğu operasyonları ile ilgili olarak bu operasyonlara ilişkin 'etnik temizlik' şeklinde beyanlarının bulunduğu bu suretle de atılı PKK/KCK silahlı terör örgütünün propagandasını yapma suçunu işlediği,

06/11/2016 tarihli yazısında, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının fotoğrafı ve arkasında da Türk Bayrağı olan fotoğrafın üstünde 'Darbeci' şeklinde başlık atmak suretiyle FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün söylem ve ideolojisi çerçevesinde beyanlarının bulunduğu, bu suretle de atılı FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün eylemlerini meşrulaştırmak maksadıyla kullanmış olduğu söylemleri tekrarlamak suretiyle örgüt propagandasını yapmaya devam ettiği,

Yine PKK/KCK silahlı terör örgütü sözde liderlerinden olan Cemil BAYIK ile yüzyüze yapmış olduğu bir söyleşiyi kaleme alarak PKK/KCK silahlı terör örgütünü meşru ve siyasi

bir yapıymış izlenimi vermek suretiyle silahlı terör örgütü elebaşının söylemlerini kitlelere yansıttığı ve bu suretle de PKK/KCK silahlı terör örgütü propagandasını yapma suçunu işlemeye devam ettiği,

12/12/2016 tarihli yazısında ise Türkiye Cumhuriyeti Devletinin PKK/KCK silahlı terör örgütüne yönelik yasal meşruiyetinin izahından varestede olan operasyonları ile ilgili olarak Cizre ilçesinde, bu kapsamda yapılan operasyonlar esnasında H.A. isimli bir şahsın ölümü ile ilgili olarak 've 19 yaşındaki H.A. ...Kürt şehri Cizre'deki silahlı çatışmada diğerleri ile bir bodrumda saklanan ve burada muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürülen' şeklinde beyanlarının mevcut olduğu ve bu suretle de atılı PKK/KCK silahlı terör örgütünün propagandasını yapma suçunu tekraren işlediği tespit edilmiştir.

Şüphelinin aynı gazetede yayınlanan 26/10/2016 tarihli yazısında ise 'Kürtler arasında Türk Devletinin Kürtlere olan tavrını belki de en iyi tanımlayan, en bilindik fıkra şöyle: bir Türk ve bir Kürt ölüm cezasına çarptırılır, Kürde son isteğin nedir diye sorarlar, Kürt kısa bir süre düşünür ve şöyle der:anneciğimi çok seviyorum, bu dünyadan göçüp gitmeden önce son bir kez daha görmek istiyorum. Aynı soru Türk'e de sorulunca, Türk tereddüt etmeden cevap verir: Kürt'ün annesini göremeden ölmesi.. şeklinde beyanlarının olduğu ve yine 27/10/2016 tarihli yazısında, Osmanlı Devleti döneminde Ermeni ve Müslüman vatandaşlar arasında yaşanan sosyal vakıalarla ilgili olarak 'Ermeniler'e yapılan soykırım' şeklinde beyanlarının mevcut olduğu, bu beyanları ile halkın bir kesimini diğer bir kesimine yönelik olarak aleni şekilde kin ve düşmanlığa tahrik ettiği anlaşılmıştır.

Şüphelinin ikametinde yapılan aramada, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü elbaşı Fetullah Gülen tarafından yazılan bir adet kitap ele geçirilmiş olup, yine şüphelinin hts kayıtlarında yapılan incelemede ise, PKK/KCK silahlı terör örgütü üyeliği/mensubiyeti veya iltisakı nedeniyle kolluk kuvvetleri uhdesinde kayıtları bulunan 59 farklı şahısla arasında 2014-2017 yılları içerisinde hts ve görüşme kayıtlarının mevcut olduğu tespit edilmiş, bu suretle de şüphelinin FETÖ/PDY ve PKK/KCK silahlı terör örgütü ile arasında irtibatının mevcut olduğunun tespit edildiği, elde edilen bu bilgiler muvacehesinde şüphelinin üst paragrafta izah edilen yazıları da göz önüne alındığında, şüphelinin bu eylemleri ile FETÖ/PDY ve PKK/KCK silahlı terör örgütlerinin söylem ve ideolojileri doğrultusunda yazılar yazmak suretiyle atılı suçları işlediğinin anlaşıldığı,

Şüphelinin üst paragraflarda izah edilen yazılarının yayınlanma tarihleri, söylemlerin yönelik olduğu terör örgütlerinin farklılığı ve şüphelinin kastı dikkate alındığında, atılı suçlardan silahlı terör örgütü propagandası yapma suçunun iki kez zincirleme işlendiği anlaşılmakla,

Toplanan deliller içeriğine göre; şüpheli İlker Deniz Yücel'in PKK/KCK silahlı terör örgütünün ve FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün propagandası suçlarını zincirleme işlediği, keza halkın bir kesimini diğer bir kesimine yönelik olarak kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek suçlarını işlediği anlaşılmakla ... şüpheli İlker Deniz Yücel hakkında tanzim edilen iddianamenin kabulü ile yargılaması yapılarak eylemlerinin yazılı sevk maddeleri gereğince cezalandırılmasına... [karar verilmesi talep ve iddia olunur.]"

26. Tutuklama kararı ve iddianame doğrultusunda başvuruçunun suçlanmasına dayanak olan yazıların ve haberlerin tamamı Almancadır. Bu nedenle yazılara ve haberlere yer verilirken başvuruçunun sunduğu çeviriler dikkate alınmış, suçlamaya dayanak olan bölümlerin olduğu yerlerde Savcılığın esas aldığı çevirilere de yer verilmiştir. Suçlamaya dayanak olan yazılar ve haberler şöyledir:

- 23/8/2015 tarihli "EVET ÖRGÜT İÇİ İNFAZLAR YAPILDI" başlıklı Cemil Bayık ile yapılan röportaj şöyledir:

Başvuru Numarası : 2017/16589

Karar Tarihi : 28/5/2019

Cemil Bayık, Kod adı Cuma. PKK'nın 2 numaralı ismi. Türkiye'de yaşanan sorunlarda uluslararası aracılardan devreye girmesini istiyor - örneğin ABD'nin. Ayrıca söyleşide, PKK'nın hatalarını itiraf ediyor. Cemil Bayık 18 yaşında bir üniversite öğrencisiyken Abdullah Öcalan'ın etrafında olmuş bir gruba katıldı. 1978 yılında bu gruptan Kürdistan İşçi Partisi doğdu. Bayık o günden bu yana PKK'nın yönetici kadrosunda. 60 yaşındaki Bayık PKK çatı örgütü KCK'nın(Kürdistan Topluluklar Birliği) iki yöneticisinden biri ve 16 yıldır Türkiye'de cezaevinde bulunan Öcalan'ın vekili olarak görülüyor. Bayık Türkiye'de tutuklama emriyle aranıyor. Söyleşi Kuzey Irak'ta Kandil dağında yapıldı.

Başvurucu: Türkiye, dört hafta önce hem IŞİD'e hem PKK'ya karşı operasyon başlattı. O zamandan beri IŞİD zayıfladı mı?

Cemil Bayık: Aslında IŞİD büyük darbeler yemişti. Türkiye'nin PKK'ya saldırılmasının nedenlerinden biri, IŞİD korumaktır. Türkiye, IŞİD'le savaşmıyor.

Başvurucu: Savaşmıyor mu?

Cemil Bayık: Kesinlikle. Erdoğan, Ortadoğu'da egemen olmak istiyor, halife olma peşinde. IŞİD, Rojava'daki Kürtlere ve Esad'a karşı Sünni cephenin parçası. Ve IŞİD, Erdoğan için sadece bir araç değil, ideolojik yakınlığı da var. Sadece, Türkiye'ye üzerine baskılar çok artmıştı, Türkiye itibarı için bir şeyler yapmak zorundaydı.

Başvurucu: Ama IŞİD daha yeni Türkiye'ye karşı tehditler içeren bir video yayınladı.

Cemil Bayık: IŞİD o videoda, Türkiye'nin bir yandan PKK, diğer yandan "haçlı seferliler" tarafından kuşatıldığını söylüyor. AKP de nerdeyse kelimesi kelimesine kadar aynı şeyleri söylüyor. IŞİD Erdoğan'a sahip çıkıyor; Türkiye'yi aynı düşmanlara karşı uyarıyor.

Başvurucu: Peki, PKK darbe aldı mı?

Cemil Bayık: Hayır. Biz gereken tedbirlerimizi aldık. Ama savaş elbette bizi ve dolayısıyla IŞİD'le mücadelemizi etkiliyor.

Başvurucu: Ateşkesi kim bozdu?

Cemil Bayık: Erdoğan. Bu savaş, öyle söylendiği gibi iki polisin Ceylanpınar'da vurulmasıyla başlamadı. 5 Nisan'dan sonra Önder Apo bütün ilişkileri kestiler. Erdoğan atılan tüm adımları yok saydı: "Müzakere yok, taraf yok, Kürt sorunu yok" dedi. Ondan sonra gerginlik siyasetiyle seçimleri kazanacağını düşündü. Gerillanın Amed'deki HDP mitingindeki katliama cevap vereceğini tahmin etti. Bunu, seçimleri iptal etmek için bahane olarak kullanacaktı. Ama biz, o tuzağa düşmedik. Seçimlerde HDP, Erdoğan'ın Başkanlık hayallerini suya düşürdü ve AKP'yi iktidardan düşürdü. İntikam olarak seçimlerden sonra saldırılar devam etti.

Başvurucu: Ceylanpınar'daki polis cinayetini PKK mi yaptı?

Cemil Bayık: Hayır. Kendine "Apocu" diyen bir grup yaptı.

Başvurucu: Cinayeti kınamadınız ama.

Cemil Bayık: O kadar saldırıların olduğunda onu kınamak, aleyhimize sonuçlara yo açabilirdi.

Başvurucu: Ama şimdi savaşa girdiniz.

Cemil Bayık: Biz savaşa girmiş değiliz. Sadece misilleme hakkımızı kullanıyoruz.

Başvurucu: Geçen hafta Silvan gibi bazı Kürt şehirlerindeki görüntüler savaş manzarasıydı.

Cemil Bayık: Orada gençler ve halk, devletin saldırılarına karşı kendilerini amatörce korumaya çalışıyor. Devlet, buna ellindeki tüm gücüyle karşılık veriyor. Bu yüzden devleti uyardık: Eğer siz bu halkın üzerine böyle giderseniz, biz gerillaya şehirlere girmesi talimatını vereceğiz.

Başvurucu: Yani savaşa gireceksiniz, öyle mi?

Cemil Bayık: Eğer Türkiye bu siyasete ısrar ederse, gerilla savaş girebilir. Ama bizim istediğimiz bu değil. Çünkü biliyoruz ki, bu operasyonun esas hedefi, HDP projesini boşa çıkarmak.

Başvurucu: Nasıl yani?

Cemil Bayık: Türkiye'nin imha ve inkâr siyasetiyle tüm kimlikler yok olmak üzereydi. En son Kürtler kalmıştı. Ama Kürtler direndiler ve kendileriyle birlikte diğer kimlikleri de canlandırdılar. Sonunda, yok edilmek istenen bütün kimlikleri parlamentoya taşıdı. Şimdi Erdoğan, seçim hiç yapılmamış gibi davranıyor ve erken seçimde baraj altında kalması için HDP'yi karalıyor.

Başvurucu: HDP'nin önem kazanması, PKK için bir önem kaybı değil mi?

Cemil Bayık: HDP'den rahatsız olsaydık, seçimlerin gerçekleştirilmesi için o kadar çaba göstermezdik. Ve HDP'yi ortaya çıkartan, PKK'nin mücadelesiydi. Önder Apo, Kürt sorununun ve ülkenin diğer sorunlarının çözülmesi için Kürtleri, solcuları, demokratik güçleri parlamentoya çekti. HDP'nin görevi budur. Bu yüzden, HDP'siz çözüm olamaz.

Başvurucu: PKK ve HDP arasında hiyerarşik bir ilişki var mı?

Cemil Bayık: Yoktur. Kürt hareketinin üç temel öge vardır: Önder Apo, PKK ve HDP. Her birinin rolü farklıdır.

Başvurucu: "Misilleme hakkımız" dediğinizle HDP'ye zarar vermiyor musunuz?

Cemil Bayık: Hayır. Tayyip Erdoğan'ın hesabı şuydu: "Ben saldırabilirim ve PKK'nin bunun karşısında duramaz. Dursa da, bunu Kürtlerin aleyhinde kullanabilirim." yani hem HDP'ye karşı, hem de IŞİD'le mücadelesi sayesinde uluslararası alanda iyi bir imaj elde etmiş olan PKK'ye karşı. Bizi tuzağa çektiğini düşünüyor. Yanılıyor.

Başvurucu: Gayet başarılı bir plan.

Cemil Bayık: Hayır. Çünkü Erdoğan'ın neden PKK'ye saldırdığını herkes anladı. Ama bir süreç başlattı. Erdoğan Meclis'i hiçe saydığı için, halk artık yerel demokrasiyi inşa etmeye başladı.

Başvurucu: HDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş her iki tarafı ellerini silahtan çekmeye çağırdı.

Cemil Bayık: Sadece o değil. Biz, bütün bu çağruları değerli buluyoruz. Çünkü biz biliyoruz ki, artık ne Türkiye ne biz sorunları savaşla çözemeyiz. Biz, şimdiye kadar sekiz defa tek taraflı ateşkes ilan ettik, sonunda gerillayı geri çekmeye başladık. Ama devlet, bizi önce oyaladı ve sonunda çözüm süreci kapsamında atılan tüm adımları inkâr etti.

Başvurucu: Sizin ateşkes ilan etmeniz için ne olmalı?

Cemil Bayık: Bundan sonran tek taraflı ateşkes olmayacak. Devlet de resmi olarak ateşkes ilan etmeli. İki tarafta da ateşkesi gözleyen bir izleme komitesi oluşturulmalı. Sonra, müzakereler özgür ve eşit şartlarda sürdürülmeli ve Önder Apo müzakere başı olarak kabul edilmeli. Ve arabuluculuk yapan üçüncü bir taraf lazım. Bütün operasyonlar durdurulmalı, son dönemde gözaltına alınan insanlar serbest bırakılmalı. Yoksa biz, Türkiye'nin yarın tekrardan herşeyi inkâr etmeyeceğine nasıl güvenelim ki?

Başvurucu: Kim bu üçüncü taraf olabilir? ABD mi?

Cemil Bayık: Bunu defalarca önerdik.

Başvurucu: Buna gerçekten inanıyor musunuz?

Cemil Bayık: Neden yapmasın? ABD, Kuzey İrlanda'da arabuluculuk yaptırmıştı.

Başvurucu: ABD ile ilişkiniz var mı?

Cemil Bayık:

Başvurucu: Amerikan hükümeti bunu yalanladı.

Cemil Bayık: ABD, Türkiye'yi IŞİD'e karşı savaşa katmak istiyor ve bu yüzden diplomatik bir dil kullanarak Türkiye'nin hassasiyetlerine dikkate alıyor.

Başvurucu: ABD, PKK'ye karşı operasyonu onayladı mı?

Cemil Bayık: Bunu açıkça söylemiyorlar ama bence, Amerika yeşil ışık yakmasaydı bu kapsamda operasyonlar olmazdı. Öte yandan ABD, IŞİD'le karşı en etkili şekilde Kürt özgürlük hareketinin savaştığını biliyor. Uluslararası koalisyonda ikimize de ihtiyacı var: hem Türkiye'ye, hem PKK'ye. Çelişki bundan kaynaklanıyor.

Başvurucu: Kalıcı bir çözüm nasıl olur?

Cemil Bayık: Türkiye herşeyden önce bir Kürt sorunun var olduğunu kabul etmeli. Erdoğan da hep "Kürt kökenli vatandaşların sorunlarından" söz etti, hiç bir zaman bir halkın özgürlük sorununu olarak ele almadı.

Başvurucu: Ama bugün devlet televizyonunda Kürtçe kanalı var, belediyelere Kürtçe de konuşuluyor...

Cemil Bayık: Biz, 40 yıla yakın mücadele yürütüyoruz. Elbette Türkiye bunlar karşında bazı adımları atmak zorunda kaldı. Ama bütün bu küçük adımlar, büyük adımlardan kaçmak içindi. Yani, Kürt sorunu anayasal güvence altına alınmalı. Kürt kültürü üzerine baskı sona ermeli, Kürtçe eğitim dili olarak kabul edilmeli ve Kürtler yerel yönetimleriyle kendilerini yönetebilmeli. Bu çözümü, yalnız Kürtler için değil, Türkiye'de herkes için istiyoruz.

Başvurucu: Bütün bunlar olsa, siz silahları teslim eder misiniz?

Cemil Bayık: Silahlı mücadeleyi bırakmak ve silahları teslim etmek ayrı şeylerdir. Kürt sorunu çözülmedikçe ve IŞİD tehlikesi sürdükçe, kimse bize silahları teslim etmemizi

dayatamaz. Ve biz, sadece Kürtler için savaşmıyoruz. IŞİD'e karşı savaşmak, bütün insanlık için savaşmak demek.

Başvurucu: Siz, bağımsız, birleşik, sosyalist Kürdistan'ı kurmak için bu yola çıkmıştınız. Bu hedeflerden ne geri kaldı?

Cemil Bayık: O zamanlar bütün dünyada reel sosyalizmin geliştirdiği bir paradigma vardı ve PKK de bu paradigmayı esas aldı. Ama biz, pratikte bu paradigmanın eksiklerini fark ettik ve yeni bir paradigma geliştirmeye başladık. Mesela gördük ki, özgür toplum, özgür kişilikler amacımıza ulaşmak için devlet uygun araç değil, proletarya diktatörlüğü hiç değil.

Başvurucu: PKK'nin şimdiye kadar en büyük başarısı nedir?

Cemil Bayık: En büyük başarısı, kadınların özgürleşmesidir.

Başvurucu: Öte yandan en büyük hataları neydi?

Cemil Bayık: Mücadele eden herkes hatası olur.

Başvurucu: Eski PKK yöneticisi Selim Çürükkaya'ya göre, PKK'nin kurucu kadrolarının arasında iç infazlarla ölenlerin sayısı, çatışmalarda veya işkencede ölenlerin sayısının üstünde.

Cemil Bayık: Bunlar doğru değil. Evet, iç infazlar oldu. Ama bu infazlara kurban giden arkadaşların çoğunun itibarı iade etmiştir. Ve çoğu iç infazı yapan kimdi, biliyor musunuz? Bugün bizi bunlarla suçlayan kişilerdi. Ama o zamanlar PKK'nin içindeydi. Biz bu yüzden sorumluluğumuzu üstleniyoruz.

Başvurucu: Katledilen öğretmenler veya aileleriyle birlikte öldürülen köy korucuları için de mi?

Cemil Bayık: Köy koruculara karşı yapılan eylemlerden yapan kişilerin hiç biri bugün PKK'de değil. Biz, 1990'da dördüncü kongremizde bunun için özeleştirimizi verdik ve açık şekilde özür diledik. Ve biz Güney Afrika'da yapıldığı gibi hakikat komisyonların inşa edilmesini öneriyoruz. Araştırılsın istiyoruz: Biz ne yaptık, devlet ne yaptı, PKK'ye sızdırılan ajanlar ne yaptı. Fakat bu tarz önerileri gündeme getiren hep biziz, devlet değil.

Başvurucu: PKK'de konuşulan dil nedir?

Cemil Bayık: Eskiden ağırlıklı Türkçeydi. Bugün, raporların yaklaşık yüzde yetmişi Kürtçedir.

Başvurucu: Çok rapor yazılır mı PKK'de?

Cemil Bayık: Evet. Herkes rapor yazar: Yöneticisi, savaşçısı... Ben de yazıyorum.

Başvurucu: Bu raporlar sonra imha mi edilir yoksa arşivliyor musunuz?

Cemil Bayık: Onlar bizim tarihimiz. Biz bunu nasıl imha edebiliriz?

Başvurucu: Kendiniz de sonradan Kürtçe öğrendiniz, doğru mu?

Cemil Bayık: Evet. Ben yatılı okullarda okudum ve Türkleştirilmişim. Ancak, arkadaşım Kemal Pir beni Başkan Apo'yla tanıştırdıktan sonra Kürt olduğumu öğrendim. Bunun için Kemal Pir'e karşı kendimi hep borçlu hissettim.

Başvurucu: Kemal Pir Türk'tü ve 1982'de cezaevinde açlık grevinde öldü.

Cemil Bayık: En çok acı yaşadığım an oydu.

Başvurucu: Ağladınız mı?

Cemil Bayık: Biraz. Ama arkadaşlara belirtmedim.

Başvurucu: 35 yıldır dağdasınız. Memleketinizi özlediniz mi?

Cemil Bayık: Ben, memleketimden hiç bir zaman kopmadım ki. Ama köyüme gitmek isterdim.

Başvurucu: PKK'nin kuruluşunda 23 yaşındaydınız. Sizin nesil ve şimdiki nesil arasındaki fark ne?

Cemil Bayık: Bizim zamanımızdan farklı olarak Kürdistan'da aşiretlerin ve feodal yapıların etkisi neredeyse kaybolmuş. Bugünkü nesil, dünyadan daha fazla haberdar, daha özgüvenli. Daha tekililer – bazen bize karşı fazla kafa tutuyorlar. Ve bu nesil daha radikal. Pek çoğu aileleriyle köylerinden edildi, büyük yoksulluk içinde büyüdü. Bu yüzden büyük öfkeleri var ve bazen bu öfkeyi yanlış hedeflere yönlendiriyorlar.

Başvurucu: Bu savaşta, çoğu sizin saflarınızda olmak üzere en az 35 bin insan hayatını kaybetti. Bunun sorumluluğunu üstleniyor musunuz?

Cemil Bayık: Bizim hatalarımızdan kaynaklı ölen insanlar oldu, bunun sorumluluğunu üstleniyoruz. Ama esasında Türk devleti sorumludur. Türkiye, Kürt halkını inkâr etmeseydi, bütün bu acılar yaşanmayacaktı.

- 13/12/2016 tarihli "BENİM OĞLUM ŞEHİT OLMADI. BENİM OĞLUM KATLEDİLDİ." başlıklı yazı şöyledir:

"Beleştepe, Taksim Meydanı ile Türk Futbol şampiyonu Beşiktaş'ın stadı olan İnönü stadı arasındaki tepeye halkın taktığı isim. Birkaç ağacın yer aldığı bu çimenlik yer, gerçekten de elinizde bir şişe birayla takılıp sahada olan biteni izleyebileceğiniz ideal bir yer. Beleştepe. Adı üstünde. Gerçi bundan üç sene evvel eski stat baştan aşağı yıkıldı; şimdiki adıyla Vodafone- Arena'yı dışarıdan izlemek mümkün değil. Ama tepenin adı kaldı. Cumartesi akşamı İstanbul'da meydana gelen iki patlamanın ardından patlama yeri hakkında önce farklı söylentiler çıktı, çünkü o kadar şiddetli olmuştu ki, uzak semtlerde oturanlar bile, hemen yanı başlarında olduğunu sanmıştı. Ama bir süre sonra kesin yer belli oldu: Beleştepe. Terör kurbanı 44 kişiden büyük çoğunluğu bu mevkide hayatını kaybetti. Ölenlerin sayısı Pazartesi günü daha da arttı. Ölenler arasında 36 polis ve 8 sivil halktan kişi bulunmakta. Yasaklı PKK'dan ayrılmış bir grup olan (Kürdistan Özgürlük Şahinleri' (TAK)'m üstlendiği saldırıdan 36 saat sonra, Pazartesi öğleden önce, olay yeri çok kalabalık. Kısa süre önce yabancı diplomatlar çelenk bırakmışlar. Avusturya Başkonsolosluğunun çelengi görülüyor, hemen yanında da Yahudi cemaatinin çelengi. Ama herkes sessizce anmıyor ölenleri Üstünde 'Teröre karşı milyonlarca yürek tek yürekte birleşti' yazılı bir pankart altında söz alan kırklı yaşlarda topluca bir zat, 'Şehitlere Alla rahmet eylesin' diye bağıyor. Çevredekiler 'Amin' diye cevap veriyorlar. 'Allah ailelerine sabır versin' diye devam ediyor. Gene 'Amin' diyorlar. 'Allah milletimizi gelecekte bu tün belalardan korusun' diyor, Gene 'Amin'. Ve derken, sanki dünyanın en normal şeyiymiş gibi: 'Allah hepimize şehitlik mertebesi ihsan etsin!' diyor, Bu zat kendi adını vermek istemiyor, ama sorduğumuzda, İstanbul Valilik makamında görevli olduğunu belirtiyor. Şehrin bütün

idari mercileri, polis de dahil olmak üzere, valiliğe bağlıdır. En azından bu kişinin yaptığı konuşma, Türk politikacılarının söylemleriyle örtüşüyor. 'Bizi böyle bir şeyle sindirebileceklerini sanıyorlarsa, şunu iyi bilsinler: Bu yerleri bu alçak hainlere terketmeyeceğiz' demişti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan.. 'Biz bu yola kefenlerimizi giyip de çıktık. Bizim inancımıza göre, şehitlik mertebesi en büyük şereftir.'

Erdoğan' a bir yere giderken eşlik eden devasa konvoyu, kendisini koruyan sayısız yakın koruma görevlisini gören herkes isterse bu sözlerde istihza sezsin. Ama kendi taraftarlarına ulaşıyor. Erdoğan'ın bir vakitler adeta kişisel politik geleceğine yatırım gibi gördüğü barış sürecinin niye bitirildiği sorusunu ise, soran kimse iyi ki Yok, Aynı şekilde İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun sözleri de benzer bir cengaverce tını barındırıyor. Soylu, saldırının hemen ardından en acil görevimiz, intikam almaktır demiş ve saldırganların adresini de şöyle vermişti: 'Siz karanlık batılı güçlerin elinde bir maşadan, bir kiralık katilden başka birşey misiniz? Hayır.' Soylu örneğinde de bu tür -aslında bir hukuk devleti içişleri bakanının ağızından duyulması şaşırtıcı- sözler, pratik bir işlev yerine getiriyor. Böylece hiç kimse, 81 ilde PKK üyesi olduğu kabul edilen kişilere karşı 40.000 kişilik bir güçle baskınlar düzenleyen polisin nasıl olup da aynı günün akşamında İstanbul'un göbeğinde iki intihar bombacısı tarafından havaya uçurulabildiğini sorgulamıyor. Bu teorik tirmandırmanın bir muhatabı da, Soylu'nun sorusunda dile getirdiği gibi, Batı ülkeleridir. Pazartesi günü İ.K. PKK'nın ve Suriye'deki kollarının ABD ile Avrupa tarafından beslendiğini yazmıştır. Karagül,AKP'ye yakın Yeni Şafak gazetesinin yayın yönetmenidir. Gülen örgütü ve IŞID'ın da Batı tarafından Türkiye'ye karşı kullanıldığını söylüyor: 'Bu saldırının arkasında Avrupa var' diyor, Karagül. Bu propagandanın dış politikada ne gibi sonuçlar doğuracağını bekleyip göreceğiz. İçerideki sonuçları ise şimdiden belli olmaya başlamıştır: Pazartesi sabahı polisler, Kürt yanlısı HDP'nin İstanbul'daki parti merkezini basmış ve tahrip etmişlerdir. Oysa HDP, saldırıyı en başta kınayanlar arasında yer almaktaydı. Kütüphanede duvarlara 'Geldik ama siz yoktunuz' ve 'Gene geleceğiz' şeklinde mesajlar yazılmıştır. Ülke çapında 200 den fazla yerel HDP politikacısı tutuklanmıştır. Yılın başından bu yana partinin yaklaşık 5600 politikacısı, aralarında iki eş başkan, sekiz milletvekili ve 50 kadar da belediye başkanı olmak üzere, cezaevine konmuştur. İhtilafın barışçı çözümünü zehirleyen bir tutumdur bu ve sadece iki tarafın işine yarar: Erdoğan'ın ve ekstremistlerin .Bu arada 'Özgürlük Şahinleri'nin de, PKK'nın iddia ettiği gibi, PKK yönetiminden tamamen bağımsız hareket ettiğine dair hiç bir veri yoktur. Aradaki ilişkinin gerçekte ne olduğu, bilinmiyor. Kendi suikastçularına ne isim verdikleri ise biliniyor: şehit. Ne ki, bu 'şehit' söylemini duymak dahi istemeyen birisi var. Oğlu Berkay da Cumartesi gecesi öldürülenler arasında yer alan S.A. '19 yaşındaydı. Tıp fakültesi ikinci sınıftaydı', diyor boğuk bir sesle gözyaşları arasında, geniş ilgi uyandıran bir röportajda. 'Sınavları bittiğinde sadece iki gün için gelmişti Ankara'dan İstanbul'a. Arkadaşlarıyla eğleneceklerdi. Tamamen tesadüfen taksiyle oradan geçiyorlar. Hepsi bu. Sadece bu kadar. Bu kadar tesadüfi, bu kadar basit, bu kadar ucuz. Bunun için şimdi şehit deniyor. Oğluma şehit denmesini istemiyorum. Oğlum katledildi.'

B.A., Türkiye'nin kanlı çöküşünü anlatabileceğimiz bir dizinin şu an için son kurbanı. Tıpkı onun gibi 19 yaşında ölen bir başkası da, 2013 baharında Gezi protestoları sırasında Türkiye'nin Batısında yer alan Eskişehir'de polisler ve Erdoğan yanlıları tarafından dövülerek öldürülen A.İ.K. Ekim 2015'te Ankara'da solcuların ve Kürtlerin ortak gösterisi sırasında IŞID intihar bombacıları tarafından öldürülen üniversite öğrencisi A.D.U. Da 19 yaşındaydı. Tıpkı arkadaşı O.A.nın mart ayında Kızılay meydanında Özgürlük Şahinleri'nden bir intihar bombacısının saldırısı sırasında öldürülmesi gibi. Ankara'da darbe girişimi sırasında bir tankın altında kalıp ölen Ö.T. de var. **Kürtlerin yaşadığı Cizre'deki çatışmalar sırasında başkalarıyla beraber bodruma sığınan ve orada güvenlik güçleri tarafından yakıldığı iddia edilen 19 yaşındaki H.A. var ve işte şimdi de B.A. pazartesi günü Ankara'da toprağa verildi. Cenaze törenine hükümeti temsilen kimse katılmadı.**

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: 19 yaşındaki H.A. Kürt şehri Cizre'deki silahlı çatışmada diğerleriyle bir bodrumda saklanan ve burada muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürülen...)"

- 19/6/2016 tarihli "ERDOĞAN'IN BİZE YAPTIKLARINI ASLA UNUTMAYACAĞIZ" başlıklı yazının ilgili kısımları şöyledir:

"Demirtaş konuşmasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı, terörle mücadelenin kıyamete kadar süreceği sözleri yüzünden eleştirmişti. 'Bu insanların ölümü kader değildir' diye seslendi Demirtaş. Erdoğan'ın barışın önündeki en büyük engel olduğunu da ekledi. Bunun ardından meclisteki üç büyük partinin liderlerini, daha fazla kanın dökülmesini engellemek için birlik olmaya davet etti. 'Bunu başaramazsak, hepimiz istifa ederiz,' dedi. Taraftarları tereddütlü bir tutumla alkışlıyordu. Birkaç saat sonra Erdoğan, milletvekili dokunulmazlıklarının bir defaya mahsus kaldırılmasını öngören anayasa değişikliğini onaylayacaktı. Artık 59 HDP milletvekilinin 55'i çoğu son derece gülünç terör ithamlarıyla mahkeme önüne çıkarılacak. Sırf Demirtaş hakkında yürürlükte olan 93 dava bulunuyor. Demirtaş şiddet tarafları arasında ezilmiş durumda.

Peki ya PKK olan bitenlerden nasıl bir sonuç çıkarıyor? **'Kimi zaman siyasi başarılar zaman içinde ortaya çıkar,' diyor yüksek rütbeli bir PKK kadrosu Diyarbakır'da bir yerde.** "Halk bu devletten bekleyeceği hiçbir şeyi olmadığı gördü, PKK'nın direnişi olmasa Erdoğan kendi darbesini çoktan yapmıştı." Peki PKK'nın, Suriye'deki Kürt bölgelerine Türkiye'nin askeri olarak girmesini engellemek amacıyla şiddetin tırmanmasına katıldığı tezi doğru mu? "Evet, o da var," diyor.

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: Peki ya PKK hangi denge politikasını yürütüyordu? Bazen politikacıların başarıları zamanla anlaşılır açıklamasında bulunmuştu. Diyarbakır'ın bir yerlerinde bulunan yüksek rütbeli bir PKK komutanı.)

Buna karşın PKK'nın siyasi çevresinden gelen ve gerçek adıyla mesleğinin açıklanmasını istemeyen 30'lu yaşlardaki Ruken, 'PKK tarihi bir hata yaptı,' diyor. 'PKK, devletin saldırılarına askeri olarak karşılık vermek zorundaydı, ama hendek savaşı yanlış bir hamleydi,' diye de ekliyor. 'PKK, bilhassa Sur ve Cizre'de bunun sonuçlarını, yani devletin uyguladığı vahşeti, yıkımın devasa boyutlarını, Kütlerin ilgisizliğini, ülkenin kalar kesimindeki duyarsızlığı yakından gördü .... Bun rağmen aynı şeyi güçlü olduğu diğer yerlerde neden tekrarladı? Ruken komplo teorilerini andıran ve esn sık dile getirilen devlet içindeki bazı güçlerin PKK ile beraber şiddetin tırmandırılmasını kapalı kapılar ardında kararlaştırdığı tezine ise katılmıyor. Başka bir açıklaması olmasa da 'önderlik' tabir edilen ve 2015 Nisanından bu yana hücre hapsinde tutulan **PKK lideri Abdullah Öcalan'ın sorumluları yerin dibine sokacağından emin.**

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: Ancak kendisi (ruken) Örgütün hapiste tutulan ve Nisan 2015'ten beri izole edilmiş PKK'nın başkomutanı Abdullah Öcalan'ın sorumluların mal mülk işleri yüzünden bu işe kalkıştığı söylemine inanıyor.

Önce oğlumu aldılar, şimdi de anısını tüm bunlara ilave olarak burada yaşayanlar buzdolaplarında içlerine dışkı doldurulmuş tencereler bulduklarını ya da kızlarının, eşlerinin iç çamaşırlarının evin içine saçılmış olduğunu söylüyor. Aşağılama eylemleri. Nefret en çok mezarlıklarda göze çarpıyor. İki yıllık ateşkes süresinde PKK savaşçıları dağdaki mezarlarından çıkarılıp mezarlıklara taşınmıştı. Sokağa çıkma yasağından önce öldürülen YPS savaşçılarından bir kısmı da burada defnedilmişti. PKK'lıların mezar taşları parçalanmış, YPS savaşçılarından mezarları dağıtılmış, hatta mezarlık duvarı bile yıkılmış. Mevtanın yakınları, yıkılan duvarın taşlarıyla mezarları tamir etmiş ve üzerlerine plastik çiçekler koymuş. Mezarların üzerinden geçirilen zırhlı aracın lastik izleri halı görülebiliyor."

- 18/7/2016 tarihli "*DARBENİN KURBANLARI, ERDOĞAN EFSANESİNİN KAHRAMANLARIDIR*" başlıklı yazının ilgili kısmı şöyledir:

"Bunun dışında sorumlular hakkında elde henüz çok fazla bilgi yok. Her şeyden önce, ABD'de yaşayan ve Erdoğan'ın eski müttefiki olup, halen Erdoğan ve hükümet tarafından elebaşı olmakla suçlanan Fethullah Gülen'in yandaşı olduklarına dair hala bir kanıt yok.

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: Sorumluların kim oldukları hala gizemini koruyor. Bu darbeyi düzenleyen, Erdoğan'ın Amerika'da yaşayan eski ortağı Fetullah Gülen'in destekçileri olduğuna dair kesin bir kanıt bulunmuyor. Ancak Erdoğan ve hükümet baş sorumlular olarak Fetullah Gülen'i görüyor.)

Geçen yıl emekliye ayrılıncaya kadar Hava Kuvvetleri Komutanı olarak görev yapan Orgeneral A.Ö.nün darbecilerin başı olduğu kabul ediliyor. İlk aşamada olaylarla ilgili hiçbir şekilde herhangi bir bağı kabul etmediği bildirilmişti. Ancak Pazartesi öğleden sonra, devletin Anadolu Haber Ajansı, Öztürk'ün darbe girişimiyle ilgili itirafta bulunduğunu duyurdu. Yine kısa süre sonra özel haber kanalları Habertürk ve NTV, Öztürk'ün sorgusunda olaylara karıştığını kabul etmediğini bildirdi. Gülen'le herhangi bir bağının bulunup bulunmadığı ise ayrı bir konu."

- 27/10/2016 tarihli "*TÜRKİYE'DE ARTIK SOKAK AĞZI HÂKİM*" başlıklı yazı şöyledir:

Darbenin ardından tüm emareler Türk-İslam sentezini işaret ediyor. Erdoğan'm otorite Evet efendimciliği'ne boyun eğen meclis yakında feshini onaylayacak. Aslında Frankfurt Kitap Fuarı konuk ülkeleri Hollanda ve Flaman bölgesiydi. Ama fuara bakıldığında bu sene ağırlık noktasını Türkiye'nin oluşturduğu izlenimine kapılabilirdi pekala. Fuarın açılış etkinliğinde tutuldu bulunan yazar Aslı Erdoğan'm bir mektubu okundu, çok sayıda panelde konu Türkiye'ydi. sayısız yayınevi Türkiyeli yazarların eserlerini ya da konu ile alakalı kuramsal kitapları sergilemekteydi.

Bir tek kültür bakanlığının düzenlediği Türkiye standında tüm bunların esamesi okunmuyordu. Türkiye'nin resmi konuk ülke olduğu sekiz yıl önceki dönemde Türkçe edebiyatın çeşitliliğini sergilemek için az da olsa bir çaba varken, şimdi raflar son derece tek boyutlu: Dini yazıtlar, Osmanlı tarihi, kaligraflar. En çok öne çıkan isim ise, siyasi İslamın en önemli ismi ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın sık sık alıntuladığı şair ve yayıncı Necip Fazıl Kısakürek'in yazıları. Ayrıca ücretsiz reklam prospektüsleri ve seyahat rehberleri. İslamcılık ve iş bağlantıları; birkaç metre karede AKP programının özeti.

Rakı isteyen Alman marketine gitsin

Tıpkı Krenzberg'teki rakı meselesini andırıyor: Bir Alman süpermarket zincirinin bu semtteki şubeleri bu 'Türk içkisini' mağazalarında satışa sunarken, mahalledeki çoğu Türk bakkalı, ya kendi rızalarıyla ya da mümin müşterilerini kaybetme korkusuyla alkol satmıyor. Rakı isteyen Alman marketine gitsin; çağdaş Türkiye edebiyatıyla ilgilenenler, Alman yayınevlerinin stantlarına baksın. Bu kendini tasvir etme hali her ne kadar ciltler dolusu şey anlatsa da, buradaki kendini konumlandırmayı sadece kısmen karşılıyor. Bir süredir esamesi bile okunmayan Türk milliyetçiliği, PKK ile süren ateşkesin önceki yılın yazında sona ermesi, ama en geç darbe teşebbüsüyle beraber AKP'nin İslamcılığı ile uğursuz bir ittifak kurmayı başardı. Bunu Ermeni soykırımı gibi sembolik meselelerde açıkça gözlemlemek mümkün; daha birkaç yıl önce tereddüt de olsa resmi söylemden sapan Erdoğan, günümüzde bu konunun savunma hattının liderliğini yapıyor.

Türk emniyeti Kürt belediye başkanını tutukladı

Aynısını Kürt politikasında da görmek mümkün: Meclisteki dokunulmazlıklarının kaldırılması ya da son olarak Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi belediye başkanı Gülten Kışanak'ın tutuklanması gibi. Uzun lafın kısıtı, Kürtleri yasal siyasi ortamdan uzaklaştırılmak için MHP'nin takınacağı tutum da ancak bu kadar oldurdu.

Erdoğan darbe teşebbüsünü karşı darbe için kullanıyor

Olağanüstü halin ilanından bu yana Erdoğan liderliğinde ülke kararname ile yönetiliyor. Darbe gecesi bombalanan meclis binası ise bir tür müzeye dönüştürülmüş durumda ve yegane amacı darbecilerin caniliğini, en son Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Marc Ayrault'un ziyaretinde olduğu gibi yabancı konuklara sergilemek ve alınan karşı önlemler için anlayış kazanmak.

Darbecilerin nasıl bir rejimin hayalini kurdukları bilinmez ama kesin olan bir şey var: O da darbe başarılı olsaydı belki de yapılan temizlik, tutuklama ve el koymalardan etkilenecek insanların sayısı bugünden pek de fazla olmayacak, hukuk devleti şimdikinden daha çok yıpranmayacaktı.

***Erdoğan, muhalefetin en azından Kürt olmayan kesimine -taktik sebeplerle ya da güvensizlikten- zaman zaman yakınlaşma eğilimi gösterirken, günümüzde bu darbe teşebbüsünü, bir tür karşı darbeye plebisiter bir dikta kurmak için 'Allah'ın lütfu' olarak kullanacağından şüphe duymak için herhangi bir sebep yok.** Böyle bir rejimde meclis ya da siyasi partiler gibi aracı merciler herhangi bir rol oynamayacak. Burada olan biten, kuvvetler ayrılığının söz konusu olmadığı ve medya organlarının koşulsuz teslim olduğu bir lider hükümdarlığının kurulması ve halkoylamasında gerekli çoğunluğun elde edilmesi için devletin tüm kaynakları harekete geçiriliyor. Çünkü Erdoğan'ın gözünde 'demokrasi' bu demek: Keyfince yönetmek için gerekli çoğunluk.*

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: Erdoğan ara sıra - taktiksel sebeplerden mi yoksa güvensizlikten mi bilinmez- Kürt olmayan muhaliflerin bir kısmını da hiçbir gerekçe sunulmaksızın Allah'ın lütfu olarak gördüğü darbe teşebbüsünde parmağı olduğu şüphesiyle tasfiye ederek karşı darbesini yapmakta ve halk oylaması yoluyla diktasını egemen kılmak istemekte.)

- 27/10/2016 tarihli "TÜRKİYE'NİN MUSUL'DA KENDİ AJANDASI VAR" başlıklı yazının ilgili kısmı şöyledir:

"Türkiye, Musul operasyonuna kayıtsız kalamaz. Fakat siyasi ve askeri konularda söz sahibi olmak isterken, aslında kendi çıkarlarının peşinden gidiyor. Bunu yaparken de mevcut sınırları sorguluyor. Türk devletinin tutumunu betimlemek için Kürtlerin anlatmaktan hoşlandıkları bir hikayedir: Bir Türk'le bir Kürt idam cezasına mahkum edilirler. idam edilmeden hemen önce Kürt'a, 'Son isteğin nedir' diye sorulunca, bir an düşünür ve 'Ben en çok anamı severim. Şu dünyadan göçüp gitmeden son bir kez anamı göreyim' der. Ardından da Türk'e son isteği sorulur. O ise hiç tereddüt etmeden, 'Kürt anasını görmesin' der. Bu denklem, Türk siyasetinin Suriye ve Irak'ta izlenen ilke ve önceliklerinin önemli bir payını barındırıyor. Komşu ülke Suriye kanlı bir iç savaşta parçalanıyor mu? Milyonlarca insan Türkiye'ye mi sığınmış? Kürt anasını görmesin.

(Soruşturma dosyasındaki çeviri: Kürtler arasında Türk Devleti'nin Kürtlere olan tavrını belki de en iyi tanımlayan en bilindik fıkra şöyle: Bir Türk ve Bir Kürt ölüm cezasına çarptırılır. 'Kürde "son isteğinin nedir" sorarlar. Kürt kısa bir süre düşünür ve şöyle der: Anneciğimi çok seviyorum. Bu dünyadan göçüp gitmeden önce annemi son bir

kez daha görmek istiyorum. Aynı soru Türk'e de sorulunca, Türk tereddüt etmeden cevap verir: Kürdün annesini görmeden ölmesi. Bu anlatım aslında Türkiye'nin Suriye ve Irak'ta yürüttüğü politikanın temelini ve önceliklerini en iyi şekilde açıklıyor. Milyonlarca insan Türkiye'ye mi sığınıyor! Kürdün, annesini görmeden ölmesini isteyenlerin ülkesine yani...)

Ülke sınırında "İslam Devleti" adını taşıyan cehennem fantezisinin vücut bulmuş bir tezahürü mü yayılıyor? Türkiye'nin IŞID'e karşı takındığı - en hafif deyimle - gevşek tutumu PKK ile barış sürecini mi tehlikeye düşürmüştü? Kürt anasını görmesin.

Iraklı Kürt peşmerge birimleri, Irak, İran ve ABD'nin oluşturduğu bir ittifak Musul'u IŞID'dan kurtarmaya mı hazırlanıyor? En önemlisi; Kürt anasını görmesin.

Türkiye'nin tek gayesi IŞID'ın kovulması değil. Bu nedenle de Türkiye IŞID'ı ancak nispeten geç bir aşamada terörist tehdit olarak sınıflandırdı. Ayrıca İncirlik Hava üssünü açarak, IŞID karşıtı koalisyonla resmi olarak katıldıktan sonraki neredeyse en önemli icraatı, PKK üslerinin bombalanması olmuştur. Ve sonuç: Suriye'de, bölgede ve aslında tüm dünyada esasen "büyük aktör" olmak isterken, gelinen noktada Türkiye Suriye'deki çatışma sahalarında ancak, ABD ve Rusya gibi gerçek anlamdaki "büyük aktör"lerin bıraktığı nişlerde bir hareket alanına sahip olabildi.

Ağustos sonu itibarıyla Suriye'nin Cerablus şehrine düzenlenen askeri operasyon da bu kapsamda yer alıyor. Üstelik Türk ordusunun Özgür Suriye Ordusu'yla birlikte ilerlediği bu operasyonun da tek hedefi, IŞID'ın sınır hattından uzaklaştırılması değildi. İkinci ve en az eşdeğer öneme sahip olan diğer açık hedef ise şöyledir: Kürt anasını görmesin. Bu şu anlama gelir. Söz konusu şerit asla Suriyeli Kürt YPG milislerinin eline düşmemelidir. Zira öyle olursa Afrin ve Kobani isimli iki Kürt kantonu'nun arasındaki koridor kapanmış olacak.

*- 6/11/2016 tarihli yazısının kapak kısmında Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafıyla birlikte "DARBEÇİ" şeklinde başlık atıldığı, başlığın altında "Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan devletini pervasızca değiştiriyor. Eleştiriler susturulmakta, ülke parçalanmakta." (Soruşturma dosyasındaki çeviri: **Cumhurbaşkanı Erdoğan hiç kimseye aldırış etmeden kendi devletini kuruyor, protestolarla boğuşan ülke parçalanmaya gidiyor.**) şeklinde bir yazı yazılmıştır.*

- 21/7/2016 tarihli "İŞKENCE GERİ DÖNECEK KORKUSU" başlıklı yazının ilgili kısmı şöyledir:

" İktidar sahibi Erdoğan yönetimindeki olağan hal düşünüldüğünde, Türkiye'de ilan edilen OHAL'in farkını göstermesi zor olacak. Öte yandan yeni bir gelişme, işkencenin gözle görülür işaretleri. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, perşembe akşamı televizyondan yaptığı konuşmasında üç aylık bir olağanüstü hal açıkladı. Artık kanun hükmünde kararname ile ülkeyi yönetebilir. Yetkiler toplanma ve basın özgürlüğünü askıya alabilir ya da kısıtlayabilir, sokağa çıkma yasağı ilan edebilir ve orta ve yüksek öğretim kurumlarında verilen eğitimi durdurabilir, emniyet kuvvetleri her an kontrol yapabilir ve şüpheli bulduktan kişileri iki gün boyunca gözaltına alabilir. Diğer bir deyişle: Erdoğan şu ana kadar zaten yaptıklarını yapmaya devam edebilir. OHAL'in ilan edilmesi, sınır kenarlarında, Suriye'de, IŞID üyesi bir canlı bomba olduğu tahmin edilen kişinin gerçekleştirdiği ve sol görüşlü 33 gencin ölümüne sebep olduğu terör saldırısının yıldönümüyle aynı güne denk geldi. Bunun hemen ardından Kürt PKK ile süregelen ateşkes sona erdi. O günden bu yana, her iki tarafın da yükünü sivil halkın sırtına koyduğu savaş, Kürt bölgelerine geri dönmüş oldu.

Erdoğan yönetiminin halihazırda zaten mevcut olan otoriter eğilimleri, gazetecilere açılan davalar, gazetelere ve televizyon kanallarına atanan kayyumlar ya da bilim

adamlannm toplu halde görevden alınmasıyla ayyuka çıktı. Olağan halin böyle olduğu bir ülkede OHAL, farkını hissettirmek için epey çaba göstermek zorunda kalacak.

'Bul kararı al parayı' teminatı (Soruşturma dosyasındaki çeviri: Bir üç kağıtının verdiği teminatın değeri)

Erdoğan geçmişte, OHAL altında her şeyin daha kötü olacağına dair emareler vermemiş olsa tüm bu olan biteni kara mizaha çalan bir rahatlıkla karşılamak mümkün olabilirdi ve Erdoğan'ın, vatandaşların özgürlüklerinin kısıtlanmayacağı taahhüdünün kıymeti harbiyesi, 'bul kararı al parayı' oyununda büyük para kazanılabileceği teminatı kadar.

Erdoğan geçmiş süreçlerde yeteri kadar korku yaratmamış olsaydı, olağanüstü hal ile her şey daha da kötü olmakla kalmayacak aynı zamanda Erdoğan'ın vatandaşların özgürlükleri kısıtlanmadığı açıklaması birine çok para kazandırabilecek bir üçkağıtının sarfetmiş olduğu bir sözden daha fazla bir değere sahip olabilirdi.

Kasım ayındaki terör saldırılarının ardından olağanüstü halin yürürlükte olduğu Fransa'yı örnek göstermek, tam da bu sebeple uygun değil. Fransız yetkililer OHAL nedeniyle demokratik hakları askıya almasına karşın kimse Francois Hollande'in otoriter bir tek adam rejimi kurmak niyetinde olduğu şüphesini taşıyor.

Erdoğan'a karşı duyulan bu güvensizlik, sadece geçmişteki olaylardan değil, aynı zamanda darbe teşebbüsüne şimdiye kadar verdiği tepkiden de besleniyor. Darbe teşebbüsünün ardından subay, yargıç, savcı, üniversite öğretim görevlileri, öğretmen ve neredeyse tüm alanlardan memurlar tutuklandı ya da açığa alındı.

Şimdilik bu baskıcı tutum, İslam vaizi Fethullah Gülen'in gerçek ya da sözde taraftarlarına yönelik; mükerrer defalar tekrarlamakta beis yok, Gülen bir zamanlar Erdoğan'ın müttefikiydi ve Gülen cemaati, komplolar vasıtasıyla değil, Erdoğan ve AKP'nin bilgisi ve görevi dahilinde devlet aygıtının içine sızmıştı. Erdoğan, yolsuzluk soruşturmaları sürecisinde Gülen ile kopuşunun hemen ardından gelen gerçek bir şaşkınlık anında "Ne istediler de vermedik?" demişti.

Oysa ki, Gülen'in darbe teşebbüsüne dahil olup olmadığı, olduysa hangi oranda katıldığı hala kesin değil. Halihazırda eldeki yegane bilgi, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın yaveri olan ve Gülen cemaati üyesi olduğunu itiraf ettiği söylenen Yarbay Levent Türkkân'ın ifadesi. Ancak Türkkân'ın elleri ve karnı pansumanlı, başı sargılı, yüzü yaralı haldeki fotoğrafları ışığında bu ifadenin nasıl verildiği sorusu akla geliyor."

27. İstanbul 32. Ağır Ceza Mahkemesi 14/2/2018 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2018/24 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

28. Başvurucu 16/2/2018 tarihinde tahliye edilmiştir.

29. Dava, ilk derece mahkemesinde derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

30. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tutuklama nedenleri" kenar başlıklı 100. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,

Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

11. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),

..."

31. 5271 sayılı Kanun'un "Tutuklama kararı" kenar başlıklı 101. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukuki ve fiili nedenlere yer verilir.

(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

a) Kuvvetli suç şüphesini,

b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,

c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir."

32. 5271 sayılı Kanun'un "*Adli kontrol*" kenar başlıklı 109. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, 100 üncü maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.

...

(3) Adli kontrol, şüphelinin aşağıda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulmasını içerir:

a) Yurt dışına çıkamamak

...

b) Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak.

c) Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrularına ve gerektiğinde meslekî uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak.

...

f) Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak, miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet savcısının isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak.

g) Silâh bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silâhları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek.

...

j) Konutunu terk etmemek.

k) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek.

l) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek."

33. 6/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama*" kenar başlıklı 216. maddesi şöyledir:

"(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

34. 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "*Terör örgütleri*" kenar başlıklı 7. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yaygın sorumluları hakkında da bin günden beş bir güne kadar adli para cezasına hükmolunur."

35. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "*İnfaz hâkimliklerinin görevleri*" kenar başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"İnfaz Hâkimliklerinin görevleri şunlardır :

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tabi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

..."

36. 4675 sayılı Kanun'un "*İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü*" kenar başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.

Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapılabileceği gibi; Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürlüğü aracılığıyla da yapılabilir. İnfaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir.

Sözlü yapılan şikâyet, tutanağa bağlanır ve bir sureti başvurana verilir.

Şikâyet yoluna, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla hükümlü veya tutuklu ya da eşi, anası, babası, ayırt etme gücüne sahip çocuğu veya kardeşi, müdafii, kanunî temsilcisi veya ceza infaz kurumu ve tutukevi izleme kurulu başvurulabilir.

Şikâyet yoluna başvurulması, yapılan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz.

Ancak, infaz hâkimi giderilmesi güç veya imkansız sonuçların doğması ve işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir."

37. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "*İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı*" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) *İdari dava türleri şunlardır:*

a) *(İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E.1995/27, K.1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000 - 4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,*

b) *İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,*

...

2. *İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır..."*

38. 5271 sayılı Kanun'un "*Gözaltı*" kenar başlıklı 91. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

" (1) *Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. (Değişik ikinci cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmi dört saati geçemez. (Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre on iki saatten fazla olamaz.*

(2) *Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır.*

(3) *Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.*

..."

39. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4., 11. 25. ve 26. maddelerinin ilgili kısımları şöyledir:

" Madde 4 - ...

Nezarethane: Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri,

...

ifade eder.

...

Madde 11 - Üst araması yapılan kişinin nezarethaneye girişi, bu Yönetmeliğe eklî Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter"e (EK-B) kaydedilerek sağlanır.

Nezarethane işlemlerinde;

a) Aynı suçla ilgisi olanlar, birbirine hasım olanlar, erkek ve kadınlar bir araya konulmazlar, çocuklar yetişkinlerden ayrı tutulurlar.

b) Nezarethanede zarurî hâller dışında beşten fazla kişi bir arada bulundurulmaz.

c) Tuvalet, temizlik gibi zorunlu ihtiyaçların giderilmesi görevli memurun gözetiminde sağlanır.

d) Yiyecek ve içecekler önceden kontrol edilir.

e) Gözaltına alınan kişi saldırgan bir tutum sergilemeye başladığı veya kendisine zarar vermeye kalktığı takdirde önce sözle kontrol altına alınmaya çalışılır. Bu mümkün olmadığı takdirde, hareketini giderecek derecede kuvvet kullanılabilir. Ancak zarurî olmadıkça gerek kendisinin gerek başkasının hayatı, vücut bütünlüğü veya sağlığı tehlikeye girmedikçe kuvvet kullanılmaz.

f) Saldırgan tutum ve davranışları kontrol altına alınamayan kişiler tıbbî müdahalede bulunulması için sağlık kuruluşlarına gönderilir.

g) Gözaltına alınan kişilerin yaşama haklarını koruyucu gerekli önlemler alınarak, bu amaçla ilgili gözetlenebilir. Gözetleme işlemi teknik imkânlar ölçüsünde kayda alınabilir.

h) Gözaltındaki kişinin beslenme, nakil, sağlığının korunması ve gerektiğinde tedavisi, yakalandığının yakınlarına haber verilmesi giderleri ilgili birimin bağlı olduğu Bakanlığın bütçe ödeneklerinden karşılanır.

...

Madde 25 - Nezarethaneler en az 7 metrekare genişliğinde, 2,5 metre yüksekliğinde ve duvarlar arasında en az 2 metre mesafe olacak şekilde düzenlenir. Yeterli doğal ışıklandırma ve havalandırma imkânları sağlanır. Ancak, şüpheli sayısının çokluğu sebebiyle nezarethane imkânlarının yetersiz olması durumunda, nezarethaneler için öngörülen fizikî şartlara sahip başka yerler de kullanılabilir.

Nezarethanelerde gözaltına alınan kişilerin yatmaları ve oturmaları için yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulundurulur.

Mevsim ve gözaltı yerlerinin maddî şartları da dikkate alınarak, geceyi gözaltında geçirecek şahıslar için yeterli miktarda battaniye ve yatak temin edilir.

Tuvalet, banyo ve temizlik ihtiyaçlarının giderilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Nezarethane girişine, onaylanmış nezarethane talimatı asılır.

İç ve dış emniyeti sağlanmış, özel surette hazırlanmış, teknik donanımlı, bağımsız yerlerin ifade alma odası olarak kullanılmasına özen gösterilir.

Mevcut nezarethane ve ifade alma odalarının standartlara uygun hâle getirilmesi bütçe imkânları çerçevesinde sağlanır.”

...

Madde 26 – Nezarethane ve ifade alma odalarının standartlara uygunluğunu sağlamak amacı ile kolluk kuvvetlerinin yetkili birimleri tarafından denetleme yapılır.

Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcıları, adli görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma neden ve sürelerini, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemleri denetler; sonucunu Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Deftere kaydederler.

Yetkili ve görevli mercilerin mevzuatta öngörülen denetim yetkileri saklıdır."

B. Uluslararası Hukuk

1. Sözleşme Metinleri

40. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özgürlük ve güvenlik hakkı" kenar başlıklı 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

...

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

... "

41. Sözleşme'nin "İfade özgürlüğü" kenar başlıklı 10. maddesi şöyledir:

"1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

a. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı Yönünden

42. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca yalnızca bir ceza soruşturması veya kovuşturması çerçevesinde kişinin suç işlediğine dair şüphenin bulunması hâlinde yetkili adli makamın huzuruna çıkarılması amacıyla tutuklanabileceği yönündeki içtihadını (*Jecius/Litvanya*, B.

No: 34578/97, 31/7/2000, § 50; *Wloch/Polonya*, B. No: 27785/95, 19/10/2000, § 108) yakın dönemde verdiği (*Buzadji/Moldova* [BD], B. No: 23755/07, 5/7/2016, § 101) kararında geliştirmiştir. Buna göre ilk tutuklama kararından itibaren suçun işlendiğine ilişkin makul şüphenin varlığı yanında tutuklamaya ilişkin nedenlerin bulunduğu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulması gerekir.

43. AİHM'e göre ilk tutuklama için yeterli görülen makul şüphenin varlığı -elde edilen deliller ve somut olayın kendine özgü koşulları da dikkate alındığında- olaylara dışarıdan bakan, tamamen objektif bir gözlemciyi ikna edecek yeterlilikte olmalıdır. Toplanan deliller objektif bir gözlemciye sunulduğunda şüpheli ya da sanığın atılı suçu işlemiş olabileceği yönünde bir kanaat oluşturmaya yeterli ise somut olayda makul şüphe vardır. Diğer bir ifade ile inandırıcı neden ya da makul şüphe, suçlanan kişinin üzerine atılı suçu işlemiş olabileceğine dair objektif bir gözlemciyi ikna etmeye yeterli olay, olgu veya bilginin varlığını gerektirmektedir (*Fox, Campbell ve Hartley/Birleşik Krallık*, B. No: 12244/86-12245/86-12383/86, 30/8/1990, § 32; *O'Hara/Birleşik Krallık*, B. No: 37555/97, 16/10/2001, § 34).

44. AİHM, tutukluluğu meşru kılan makul dört temel neden belirlemiştir. Bunlar sanığın duruşmaya çıkmama (kaçma) tehlikesi (*Stögmüller/Avusturya*, B. No: 1602/62, 10/11/1969, hukuki gerekçe bölümü, § 15), sanığın serbest bırakıldıktan sonra adaletin iyi idaresine zarar verecek tarzda önlemler alabilecek olma tehlikesi (*Wemhoff/Almanya*, B. No: 2122/64, 27/6/1968, hukuki gerekçe bölümü, § 14), tekrar suç işleme tehlikesi (*Matznetter/Avusturya*, B. No: 2178/64, 10/11/1969, hukuki gerekçe bölümü, § 7) ve kamu düzenini bozma tehlikesidir (*Letellier/Fransa*, B. No: 12369/86, 26/6/1991, § 51).

b. İfade Özgürlüğü Yönünden

45. AİHM Sözleşme'nin 10. maddesinin ikinci paragrafı bağlamında, politik söylem veya kamu çıkarı ile ilgili sorunlara ilişkin tartışmaların sınırlandırılmasına dair çok dar bir alan olduğuna işaret etmiştir. AİHM, hükümet ile ilgili olarak yapılmasına müsaade edilen eleştirinin sınırının bireyler veya siyasetçiler hakkında yapılan eleştiriye oranla daha geniş olduğunu belirtmiştir. AİHM'e göre demokratik bir sistemde hükümetin fiilleri ve ihmalleri sadece yasama ve yargı otoritelerinin değil aynı zamanda kamunun da incelemesine açık olmalıdır. Hükümetin güçlü konumu dolayısıyla kendisine yönelik eleştirilere ve haksız saldırılara başka yöntemlerle karşılık vermesinin mümkün olduğu hâllerde ceza davası başlatma konusunda çekimser davranması gerekir (*Ceylan/Türkiye* [BD], B. No: 23556/94, 8/7/1999, § 34).

46. *Sürek ve Özdemir/Türkiye* ([BD], B. No: 23927/94 ve 24277/94, 8/7/1999) kararına konu olayda başvuruçuların PKK liderlerinden biriyle yapılan bir röportaj nedeniyle terörist örgütlerin bildirimlerini yayımlama ve bölücü propaganda yapma suçlarından mahkûm edilmeleri söz konusudur. AİHM, başvuruçuların ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Demirel ve Ateş/Türkiye*, B. No: 10037/03,14813/03,12/4/2007; *Demirel ve Ateş (2)/Türkiye*, B. No: 31080/02, 29/11/2007; *Bayar ve Gürbüz/Türkiye*, B. No: 37569/06, 27/11/2012; *Gözel ve Özer/Türkiye*, B. No: 43453/04, 31098/05, 6/7/2010). Kararın ilgili kısımları şöyledir:

61. ... Mahkeme ilk olarak, söz konusu röportajların yasa dışı bir örgütün bir üyesiyle yapılmış olması gerçeğinin başvuranların ifade özgürlüğü haklarına yapılan müdahaleyi haklı göstermeyeceğine dikkat çeker; ayrıca röportajların içerisinde resmi politikaya karşı

getirilen ağır eleştiriler vardır ve Türkiye'nin güneydoğusunda yaşanan rahatsızlıkların kaynağı ve sorumluluğuna ilişkin olarak tek taraflı bir yaklaşım benimsenmektedir. Röpörtajlarda kullanılan kelimelerden mesajın uzlaşmazlık olduğu ve PKK'nın hedefleri garantiye alınmadıkça yetkililerle anlaşma olmayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Ancak metinler bir bütün olarak ele alındığında kin ve düşmanlığa tahrik ettiği söylenemez. Mahkeme, ropörtajların bu şekilde yorumlanabilecek bölümleri üzerinde dikkatle durmuştur. Ancak Mahkemeye göre, 'Bizden topraklarımızdan çıkmamız istenirse, bunu hiçbir zaman kabul etmeyeceğimiz bilinmelidir' veya 'Bizim tarafımızda tek bir kişi kalana kadar savaş devam edecek' veya 'Türkiye Devleti bizi topraklarımızdan atmak istiyor. İnsanları köylerinden çıkarıyor' veya 'Bizi yok etmek istiyorlar' gibi ifadeler, karşı tarafın amaçlarına devam etmek için çözülmesinin ve bu açıdan liderlerinin gösterdiği tavırların bir yansımasıdır. Bu açıdan bakıldığında, ropörtajlar Türkiye'nin güneydoğusundaki resmi politikaya muhalefetin ardındaki itici güçlerin psikolojisine ilişkin olarak kamuoyunu aydınlatmak ve bu ihtilafta yer alan çıkarları değerlendirmek açısından haber niteliği taşımaktadır. Mahkeme, doğal olarak, yetkililerin bölgedeki güvenlik durumunu kötüleştirilebilecek kelimeler ve eylemler üzerinde önemle duracağını farkındadır, çünkü bu bölge yaklaşık 1985 yılından beri çok sayıda kişinin hayatını kaybetmesi ve bölgede olağanüstü halin kurulmasıyla sonuçlanan ve PKK üyeleriyle güvenlik güçleri arasında meydana gelen rahatsız edici durumlarla karşı karşıya kalmıştır. Mahkemeye göre, anılan davada yerel yetkililerin Türkiye'nin güneydoğusunda süregelen durumla ilgili olarak halkı farklı bir perspektiften, bu perspektif her ne kadar hoş olmasa da, bilgilendirmeleri hususunda gereken dikkati göstermedikleri görüşündedir. Daha önce de belirtildiği üzere, ropörtajlarda ifade edilen görüşler, şiddete tahrik olarak değerlendirilemez; şiddete tahrik etmeye meyilli olarak da yorumlanamaz. Mahkemenin görüşüne göre, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından başvuranları suçlamak ve cezalandırmak adına gösteriler sebepler, ilgili olsalar da, başvuranların ifade özgürlüğü haklarına yapılan müdahaleleri haklı göstermek için yeterli olarak değerlendirilemez. Bu karar, başvuranların 1991 tarihli Yasa'nın 6. Maddesi kapsamında, ortak bildirinın yayınlanmasına ilişkin olarak, mahkum edilmeleri için de geçerlidir çünkü Mahkemeye göre metnin içinde şiddete tahrik etme olarak yorumlanacak herhangi bir husus yoktur.

62. Mahkeme, ayrıca, Sn. Sürek'in ağır para cezasına ve Sn. Özdemir'in ise hem para cezasına hem de altı ay hapis cezasına çarptırıldığını ifade etmiştir. Söz konusu yayınların yer aldığı derginin tüm kopyaları yetkililer tarafından toplatılmıştır. Bu bağlamda Mahkeme, verilen cezaların ağırlığının yapılan müdahalenin oranı değerlendirilirken göz önüne alınması gereken faktörler olduğuna dikkat çeker.

63. Mahkeme, medya mensupları tarafından ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasına eşlik eden 'görev ve sorumlulukların' ihtilaflı ve gergin ortamlarda özel önem taşıdığını vurgular. Bu yüzden de Devlete karşı şiddet kullanma yoluna giden örgüt temsilcilerinin görüşleri yayınlanırken, medya şiddeti tahrik eden ve kin güden konuşmaların yapıldığı bir araç olarak görülmesin diye, daha fazla özen gösterilmelidir. Aynı zamanda, bu tür görüşler böyle sınıflandırılmayacağı için, Sözleşmecı Devletler, ceza hukukunun ağırlığını medya üzerine toplayarak, toprak bütünlüğü veya ulusal güvenliğin korunmasının veya suç ve asayişsizliğin önlenmesinin halkın bu hususlarda haber alma hakkını kısıtladığını ifade edemezler.

64. Yukarıda bahsedilen görüşlerin ışığında Mahkeme, başvuruçuların suçlanmasının ve cezalandırılmasının izlenen amaçla orantılı olmadığı, bu yüzden de demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kararına varmıştır. Bu sebepten dolayı da Sözleşmenin 10. maddesinin ihlali söz konusudur.

47. *Jersild/Danimarka* ([BD], B. No: 15890/89, 23/9/1994) kararına konu olayda Yeşil Cecetliler isimli ırkçı bir grubun üyeleri ile televizyonda röportaj yapan bir gazetecinin mahkûm edilmesi söz konusudur. AİHM, başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM bu sonuca ulaşırken bir bütün olarak alındığında programın ırkçı görüş ve fikirlerin propagandasını amaçladığı görüntüsünü objektif olarak verdiğinin söylenemeyeceğini, aksine röportajın amacının sınırlı ve sosyal durumlarından dolayı hayal kırıklığı içinde olan, daha önce suç işlemiş ve şiddet barındıran tutumlara sahip bu muayyen gençlik grubunu teşhir ve tahlil etmeye, açıklamaya çalışmak olduğunu belirtmiştir. AİHM'e göre hem televizyon sunucusunun takdimi hem de başvurucunun röportaj sırasındaki hareket tarzı, başvurucuyu açık bir şekilde röportaj yapılan kişilerden ayrı kılmaktadır. Keza başvurucu programa katılanların bazı görüşlerini de çürütmeye çalışmıştır. AİHM; bir röportaj esnasında başkası tarafından dile getirilen görüşlerin yayımına destek olduğu için bir gazetecinin cezalandırılmasının kamu çıkarını ilgilendiren konuların tartışılmasında basın katkısını ciddi biçimde engelleyeceğini, bu şekilde davranmayı gerektirecek güçlü sebepler olmadıkça bu yola başvurulmaması gerektiğini vurgulamıştır.

48. *Cox/Türkiye* (B. No: 2933/03, 20/5/2010) davasında başvurucu, iki Türk üniversitesinde eğitim veren bir Amerikan vatandaşıdır. Başvurucu, öğrenciler ve meslektaşlarının önünde "*Türkler, Kürtleri asimile etmişlerdir.*" ve "*Ermenileri sınır dışı etmişler ve katletmişlerdir.*" dediği için 1986 yılında Türkiye'den sınır dışı edilmiş ve başvurucunun Türkiye'ye girişi yasaklanmıştır. Başvurucu, iki kere daha sınır dışı edilmiştir. 1996 yılında başvurucu, yasağın kaldırılması amacıyla dava açmış ancak dava reddedilmiştir. AİHM, başvurucunun yalnızca Türkiye'de değil uluslararası düzeyde de hararetli tartışmalara neden olan Ermeni ve Kürt sorunlarına ilişkin tartışmalı beyanları nedeniyle ülkeye dönüş yapamadığını tespit etmiştir. Bununla birlikte AİHM, ulusal mahkemelerin gerekçesinden hareketle başvurucu görüşlerinin Türkiye'nin ulusal güvenliğine nasıl bir zararı olduğunu belirlemesine imkân olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca AİHM, ihtilaf konusu durumun başvurucunun temel bir hakkının kullanılması alanına girdiğini kabul etmiştir. Başvurucunun bir suç işlediğinin hiçbir zaman ifade edilmemesi ve Türkiye açısından zararlı bir eylemde açıkça yer aldığı gösterilmemesinden dolayı ulusal mahkemeler tarafından ileri sürülen gerekçeler başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için yeterli ve yerinde gerekçeler olarak kabul edilmemiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

49. Mahkemenin 28/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

1. Gözaltının Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

50. Başvurucu; gözaltına alınmasının hukuka aykırı olduğunu, gerekli olmadığı hâlde uzun süre gözaltında bekletildiğini, derhâl hâkim önüne çıkarılmadığını, gözaltı süresinin uzun olduğu şikâyetine ilişkin olarak giderim yollarının kapalı olduğunu belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

51. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

52. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi şöyledir:

"Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

53. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuru hakkı*" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

54. Anılan Anayasa ve Kanun hükümlerine göre bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının anayasal ödevi olup bu ödevin ihmal edilmesi nedeniyle ortaya çıkan hak ihlallerinin düzeltilmesi idari ve yargısal makamların görevidir. Bu nedenle temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemeleri önünde ileri sürülmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16, 17).

55. 5271 sayılı Kanun'un tazminat isteminin düzenlendiği 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan, kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilenler ile kanuni gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayanların yine kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde yargılama mercii huzuruna makul sürede çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyenlerin maddi ve manevi her türlü zararlarını devletten isteyebileceklerine ilişkin hükümlerin bu hususta bir başvuru mekanizması öngördüğü anlaşılmaktadır. Bununla birlikte aynı Kanun'un tazminat isteminin koşullarının düzenlendiği 142. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabileceği belirtilmektedir (*Zeki Orman*, B. No: 2014/8797, 11/1/2017, § 27).

56. Anayasa Mahkemesi, Kanun'da öngörülen gözaltı süresinin aşıldığı veya yakalama ve gözaltına alınmanın hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl davanın sonuçlanmadığı durumlarda dahi -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davasının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (*Hikmet Kopar ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 64-72; *Hidayet Karaca* [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, §§ 53-64; *Günay Dağ ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 141-150; *İbrahim Sönmez ve Nazmiye Kaya*, B. No: 2013/3193, 15/10/2015, §§ 34-47; *Gülser Yıldırım (2)* [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 92-100).

57. Bir suç isnadıyla gözaltına alınan ve daha sonra tutuklanan kişinin gözaltına alınmasının hukuka aykırı olduğu veya gözaltında tutulma süresinin uzun olduğu iddiasıyla yaptığı bireysel başvuruda ihlal sonucuna varılmış olmasının -özgürlükten mahrum kalmanın sona ermesi bağlamında- başvuru kişinin kişisel durumuna bir etkisi bulunmamaktadır. Zira bireysel başvuru sonucunda gözaltına alma kararının hukuka aykırı olduğu veya gözaltında tutulma süresinin makul olmadığı tespit edildiğinde dahi -kişi hâkim tarafından tutuklandığından- bu yöndeki tespitler ve sonucunda verilecek ihlal kararı *tutuklu* kişinin serbest kalmasına tek başına imkân vermeyecektir. Dolayısıyla bireysel başvuru kapsamında verilecek muhtemel bir ihlal kararı ancak -talep etmesi hâlinde- başvuru lehine tazminata hükmedilmesi sonucunu doğurabilecektir (*Günay Dağ ve diğerleri*, § 147; *İbrahim Sönmez ve Nazmiye Kaya*, § 44).

58. Somut olayda başvuru hakkında verilen gözaltı kararının ve gözaltında tutulmanın hukuka uygun olup olmadığı, gözaltı süresinin makullüğü 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında açılacak davada incelenebilir. Nitekim Yargıtay uygulaması (Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 1/10/2012 tarihli ve E.2012/21752, K.2012/20353 sayılı kararı; *Günay Dağ ve diğerleri*, § 145) da bu kapsamdaki taleplerle ilgili olarak davanın esasının sonuçlanmasına gerek olmadığı yönündedir. Bu madde kapsamında açılacak dava yoluyla gözaltına ilişkin bir hukuka aykırılık tespit edildiğinde başvuru lehine tazminata da hükmedilebilecektir.

59. Buna göre 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde belirtilen dava yolunun başvuru kişinin durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yolu olduğu ve bu olağan başvuru yolu tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincillik niteliği* ile bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. *Neslihan Aksakal*, B. No: 2016/42456, 26/12/2017, §§ 30-37).

60. Açıklanan gerekçelerle başvuru kişinin gözaltında tutulmasıyla ilgili olarak yargısal başvuru yolları tüketilmeden bireysel başvuru yapıldığı anlaşıldığından başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

61. Varılan sonuç dikkate alındığında gözaltı süresinin uzun olduğu şikâyetiyle ilgili olarak giderim yollarının kapalı olduğuna ilişkin şikâyetin ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

2. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

62. Başvuru; kendisine isnat edilen eylemlerin suç oluşturmadığını, haber ve yazılarına dayalı olarak suç işlediğine dair makul bir şüphe olmaksızın tutuklandığını, haber ve yazılarına ilişkin olarak 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nda yer alan dört aylık dava açma süresinin geçtiğini, yazılarının yanlış çevrilerek tutuklamaya konu edildiğini, tutuklanmasını haklı çıkaracak gerekçelerin ve nedenlerin bulunmadığını, adli kontrol tedbirlerinin neden yetersiz kalacağına açıklanmadığını, itiraz dilekçelerinde ileri sürülen ve tutuklamanın hukukiliğine ilişkin hususların dikkate alınmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru ayrıca hakkındaki tutuklama tedbirinin Anayasa'da öngörülenin dışındaki saiklerle uygulandığını, bu nedenle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak Sözleşme'nin 18. maddesinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

63. Bakanlık görüşünde; soruşturma makamlarınca atıf yapılan başvurucunun yazıları ile paylaşımlarının ve diğer delillerin başvurucunun üzerine atılı suçları işlediği yönünde objektif bir gözlemcide şüphe oluşturacak nitelikte olduğu belirtilmiştir. Darbe teşebbüsü sonrasındaki olağanüstü durum gözönünde bulundurulduğunda başvurucunun yakalanıp gözaltına alınmasına ilişkin sürecin temelsiz ve keyfi olmadığı ifade edilmiştir.

64. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, kendisine yöneltilen tüm suçlamaların niyet ve düşünce okuma üzerine inşa olduğunu, yazılarının kötü niyetli bir biçimde cımbızlandığını ve yanlış çevrildiğini öne sürmüştür. Başvurucu; başvuru dilekçesinde, ileri sürdüğü hususlara benzer gerekçelerle tutuklanmasının hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir.

b. Değerlendirme

65. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

66. Anayasa'nın "*Kişi hürriyeti ve güvenliği*" kenar başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir."

67. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

i. Uygulanabilirlik Yönünden

68. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması*" kenar başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.

...

Birinci fıkroda belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya

zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."

69. Anayasa Mahkemesi, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir. Buna göre olağanüstü bir durumun bulunması ve bunun ilan edilmesinin yanı sıra bireysel başvuruya konu temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden tedbirin olağanüstü durumla bağlantılı olması hâlinde inceleme, Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılacaktır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, [GK], B. No: 2016/22169, 20/06/2017, §§ 187-191).

70. Soruşturma mercilerince başvurucuya yöneltilen ve tutuklama tedbirine konu olan suçlamalardan birisi de başvurucunun darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin propagandasını yaptığı iddiasıdır. Dolayısıyla anılan suçlamanın olağanüstü hâl (OHAL) ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğu değerlendirilmiştir.

71. Bu itibarla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığının incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvurucunun tutuklanmasının başta Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri olmak üzere diğer maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242; *Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 58).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

72. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

iii. Esas Yönünden

(1) Genel İlkeler

73. Anayasa Mahkemesi gazetecinin tutuklanmasının Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı bağlamında hukukiliğine ilişkin başvuruları incelerken göz önünde bulunduracağı genel ilkeleri *Şahin Alpay* ([GK], B. No: 2016/16092, 11/1/2018, §§ 77-91) kararında etraflı bir biçimde şu şekilde ortaya koymuştur:

"77. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında, şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (Murat Narman, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

78. Ayrıca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve tutuklama tedbirinin niteliğine uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili

maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (Halas Aslan, B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

79. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının sınırlanabileceği durumların şekil ve şartlarının kanunda gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri uyarınca kişi hürriyetine ilişkin müdahale olarak tutuklamanın kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (Murat Narman, § 43; Halas Aslan, § 55).

80. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında; suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin ancak kaçmalarını, delilleri yok etmelerini veya değiştirmelerini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde hâkim kararıyla tutuklanabilecekleri belirtilmiştir (Halas Aslan, § 57).

81. Buna göre tutuklama ancak 'suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler bakımından mümkündür. Bir başka anlatımla tutuklamanın ön koşulu, kişinin suçluluğu hakkında kuvvetli belirtinin bulunmasıdır. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnandırıcı delil sayılabilecek olguların niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır (Mustafa Ali Balbay, B. No: 2012/1272, 4/2/2013, § 72).

82. Başlangıçtaki bir tutuklama için kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu tüm delilleriyle birlikte ortaya konması her zaman mümkün olmayabilir. Zira tutmanın bir amacı da kişi hakkındaki şüpheleri teyit etmek veya çürütmek suretiyle ceza soruşturmasını ve/veya kovuşturmasını ilerletmektir (Dursun Çiçek, B. No: 2012/1108, 16/7/2014, § 87; Halas Aslan, § 76). Bu nedenle yakalama veya tutuklama anında delillerin yeterli düzeyde toplanmış olması mutlaka gerekli değildir. Bu bakımdan suç isnadına ve dolayısıyla tutuklamaya esas teşkil edecek şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekir (Mustafa Ali Balbay, § 73).

83. Bununla birlikte şüpheli veya sanığa isnat edilen eylemlerin ifade, basın ve sendika özgürlükleri ile siyasi faaliyette bulunma hakkı gibi demokratik toplum düzeni bakımından vazgeçilmez temel hak ve özgürlükler kapsamında olduğu hususunda ciddi iddiaların bulunduğu veya bu durumun somut olayın koşullarından anlaşılabilirdiği hâllerde tutuklamaya karar veren yargı mercilerinin kuvvetli suç şüphesini belirlerken daha özenli davranmaları gerekir. Buradaki özen yükümlülüğüne riayet edilip edilmediği Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir (Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, § 116; bu yöndeki denetim sonucunda verilen ihlal kararı için bkz. Erdem Gül ve Can DüNDAR [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, §§ 71-82; kabul edilemezlik kararları için bkz. Mustafa Ali Balbay, § 75; Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, § 93; İzzettin Alpergin [GK], B. No: 2013/385, 14/7/2015, § 46; Mehmet Baransu (2), B. No: 2015/7231, 17/5/2016, §§ 124, 133, 142).

84. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, tutuklama kararının 'kaçma' ya da 'delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini' önlemek amacıyla verilebileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte anayasa koyucu, tutuklama nedenlerine ilişkin olarak 'bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde' ibaresine yer vermek suretiyle hem tutuklama nedenlerinin Anayasa'da ifade edilenlerle sınırlı olmadığını belirtmiş hem de bunların dışında bir tutuklama nedeninin ancak kanunla düzenlenmesini mümkün kılmıştır (Halas Aslan, § 58).

85. Tutuklama nedenlerinin düzenlendiği 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde tutuklama nedenleri sayılmıştır. Buna göre şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması, şüpheli veya sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturmaları hâllerinde tutuklama kararı verilebilecektir. Maddede ayrıca işlendiği konusunda kuvvetli şüphe bulunması şartıyla tutuklama nedeninin varsayılabilceği suçlara ilişkin bir listeye yer verilmiştir (Ramazan Aras, B. No: 2012/239, 2/7/2013, § 46; Halas Aslan, § 59). Bununla birlikte başlangıçtaki bir tutuklama için Anayasa ve Kanun'da öngörülen tutuklama nedenlerinin dayandığı tüm olguların somut olarak belirtilmesi -işin doğası gereği- her zaman mümkün olmayabilir (Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 68).

86. Diğer taraftan Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların 'ölçülülük' ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan 'tutuklamayı zorunlu kılan' ibaresiyle de tutuklamanın ölçülü olması gerektiğine işaret edilmektedir (Halas Aslan, § 72).

87. Ölçülülük ilkesi, 'elverişlilik', 'gereklilik' ve 'orantılılık' olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik, öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını; gereklilik, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını; orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

88. Bu bağlamda dikkate alınacak hususlardan biri tutuklama tedbirinin isnat edilen suçun önemi ve uygulanacak olan yaptırımın ağırlığı karşısında ölçülü olmasıdır. Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde; işin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması hâlinde tutuklama kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir (Halas Aslan, § 72).

89. Ayrıca tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun söylenebilmesi için tutuklamaya alternatif diğer koruma tedbirlerinin yeterli olmaması gerekir. Bu çerçevede -tutuklamaya göre temel hak ve özgürlüklere daha hafif etkide bulunan- adli kontrol yükümlülüklerinin ulaşılmak istenen meşru amaç bakımından yeterli olması hâlinde tutuklama tedbirine başvurulmamalıdır. Nitekim bu hususa 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (1) numaralı fıkrasında işaret edilmiştir (Halas Aslan, § 79).

90. Her somut olayda tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin olup olmadığının, tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının ve tutuklama tedbirinin ölçülülüğünün takdiri öncelikle anılan tedbiri uygulayan yargı mercilerine aittir. Zira bu konuda taraflarla ve delillerle doğrudan temas hâlinde olan yargı mercileri Anayasa Mahkemesine kıyasla daha iyi konumdadır (Gülser Yıldırım (2), § 123).

91. Bununla birlikte yargı mercilerinin belirtilen hususlardaki takdir aralığını aşmışmadığı Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Anayasa Mahkemesinin bu husustaki denetimi, somut olayın koşulları dikkate alınarak özellikle tutuklamaya ilişkin süreç ve tutuklama kararının gerekçeleri üzerinden yapılmalıdır (Erdem Gül ve Can Dündar, § 79; Selçuk Özdemir, § 76; Gülser Yıldırım (2), § 124). Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerinin varlığını ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği belirtilmiştir (Halas Aslan, § 75; Selçuk Özdemir, § 67)."

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

74. Somut olayda öncelikle başvuruçunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvuruçunun 27/2/2016 tarihinde İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliğince, silahlı terör örgütünün propagandasını yapma, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçlarından 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvuruçunun hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

75. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

76. Tutuklama kararında; başvuruçunun Cemil Bayık ile röportaj yaptığı, röportaj başlığının "*Başkanlık Hayali Suya Düşünce İntikama Sarıldı*" şeklinde olduğu ve röportajda PKK terör örgütüne meşru bir yapıymış izlenimi verilerek örgüt lideri Cemil Bayık'ın Cumhurbaşkanı hakkındaki söylemlerine yer verildiği ileri sürülmüştür. Öncelikle röportajlara dayalı haber bildirimini, basının kamu çıkarlarının koruyuculuğu rolünü yerine getirebilmesinde en önemli araçlardan birini oluşturur. Bir röportaj esnasında başkası tarafından dile getirilen görüşlerin yayınlanması sebebiyle bir gazetecinin cezalandırılması ya da suçlanması kamu çıkarını ilgilendiren konuların tartışılmasında basının katkısını ciddi biçimde engelleyebilecektir.

77. Öte yandan röportajın başlığının soruşturma makamlarınca iddia edildiği gibi "*Başkanlık Hayali Suya Düşünce İntikama Sarıldı*" değil "*Evet Örgüt İçin İnfazlar Oldu*" şeklinde olduğu görülmektedir. Başvuruçunun, söz konusu röportajda Ceylanpınar'da iki polis memuruna karşı cinayet işlenmesiyle ilgili bahis konusu eylemin örgüt tarafından işlenmediği açıklamasını yapan röportaj verene cinayeti kınamadıklarını, devlet televizyonunda Kürtçe yayın yapan bir kanalın olduğunu, bölgede resmî dairelerde Kürtçe konuşulduğunu hatırlatmış; öğretmenler ve aileleriyle beraber öldürülen köy korucularına ve otuz beş bin kişinin hayatını kaybetmesine karşı sorumluluk üstlenip üstlenmediğini, örgüt içinde gerçekleşen infazların çatışma ve işkencelerde öldürülenlerden fazla olduğu şeklindeki iddiayı sormuştur. Ayrıca başvuruçunun röportaj verenin açıklamalarını tasdik edici bir tutum sergilediği, terör örgütünün propagandasını yaptırma amacıyla röportaj vereni yönlendirici sorular sorduğu gösterilememiştir. Röportajın bütününe bakıldığında örgütün silah bırakma imkânına ve çatışma ortamının nasıl sona ereceğine ilişkin soruların sorulduğu da görülmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda başvuruçunun bu röportajı gazetecilik saikiyle değil de örgütün propagandasını yapma saikiyle yaptığına yönelik olguların ortaya konulamadığı anlaşılmaktadır.

78. Tutuklama kararında ikinci olarak başvuruçunun 26/10/2016 tarihli bir yazısında yer verdiği fıkraya atıfla kardeş olan Türk ve Kürt vatandaşlarını kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği iddia edilmiştir. Öncelikle söz konusu fıkranın yer aldığı yazının Türkiye'nin dış politikasının eleştirildiği bir yazı olduğunun altı çizilmelidir. Başvuruçunun bu yazısında, özellikle Türkiye'nin Suriye ve Musul politikasını eleştirmiş; Türkiye'nin Suriye Kürtleri ile sorunlarını bitirip DEAŞ'a yönelik tedbirlerini artırmasını salık vermiş ve bunun yapılmıyor olmasını eleştirmiştir. Kürtler arasında anlatıldığını iddia ettiği fıkrayı da Türkiye'nin dış politikadaki tutumunu açıklamak için bir metafor olarak kullanmıştır. Söz konusu yazı, bir bütün olarak değerlendirildiğinde politik bir eleştiri niteliğindedir ve politik söylemlerin ifade özgürlüğünün korunmasından en geniş şekilde yararlandığının unutulmaması gerekir. Değinenin fıkranın dış politika eleştirisinde bir metafor olarak kullanılmasının ötesinde

kişileri terör yöntemlerini benimsemeye, şiddet kullanmaya, nefrete, intikam almaya veya silahlı direnişe tahrik ve teşvik etme amacıyla yapıldığını gösteren bir olgu ortaya konulamamıştır. Öte yandan söz konusu yazı Almanca yayın yapan bir Alman gazetesinde ve Almanya'da yayımlanmıştır. Kuşkusuz bu durum yazının kamu düzeni üzerindeki etkisini de önemli ölçüde azaltacaktır.

79. Tutuklama kararında üçüncü olarak başvuruçunun 17/2/2017 tarihli bir yazısının kapak kısmında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın resminin üzerine "*darbeci*" şeklinde manşet attığı ve söz konusu manşetin altında "*Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan hiç kimseye aldırış etmeden kendi devletini kuruyor, protestolarla boğuşan ülke parçalanmaya gidiyor.*" şeklinde bir yazı olduğu iddia edilmiştir. Bu başlık haricinde başvuruçunun yazısına değinilmemiştir. Başvuruçucu; bu iddiayla ilgili olarak kapak yazısını kendisinin oluşturmadığını, bunu yazı işlerinin belirlediğini ileri sürmüştür. Başvuruçunun bu iddiasının aksini ortaya koyacak bir olgu gösterilememiştir. Öte yandan başlığın altındaki "*Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan hiç kimseye aldırış etmeden kendi devletini kuruyor, protestolarla boğuşan ülke parçalanmaya gidiyor.*" şeklindeki yazının da politik bir eleştiri niteliğinde ve dolayısıyla ifade özgürlüğünün güvencesi altında olduğu açıktır.

80. Tutuklama kararında dördüncü olarak başvuruçunun 21/7/2016 (kararda 17/2/2017 şeklinde yazılmıştır.) tarihli yazısının başlığının "*Bir Üç Kağıtçının Verdiği Teminatın Değeri*" olduğu ve bu yazı içeriğinde 15 Temmuz darbe girişimine ilişkin olarak FETÖ'nün liderinin darbe teşebbüsünde rol üstlenip üstlenmediği ya da ne ölçüde rol üstlendiğinin muamma olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir. Başvuruçunun 18/7/2016 tarihli yazısında da benzer ifadeler kullanarak terör örgütünün propagandasını yaptığı ileri sürülmüştür. Söz konusu yazılar, darbe girişiminden birkaç gün sonra yazılmıştır. Darbe girişiminden birkaç gün sonra soruşturmaların devam ettiği bir aşamada böyle bir tespitle bulunulması, anılan tarihlerde gerek yurt içinde gerekse yurt dışında bu minvalde haberler yapılması da dikkate alındığında yazıların suç işlendiğini gösteren kuvvetli belirti olarak kabulü mümkün görülmemiştir. "*Bir Üç Kağıtçının Verdiği Teminatın Değeri*" başlığına ilişkin olarak başvuruçucu; bu yazısında, OHAL altında Cumhurbaşkanı'nın vatandaşların özgürlüklerinin kısıtlanmayacağı taahhüdünün gerçekliğinin *bul karayı al parayı* oyununda büyük para kazanılabileceği teminatı kadar olduğunu ifade ettiğini belirtmiştir. Burada başvuruçunun "*üç kağıtçının verdiği teminat*" benzetmesini Cumhurbaşkanı'nın şahsına hakaret etmek için değil verdiği teminatın pek inandırıcı gelmediğini ifade etmek için yaptığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki başvuruçuya Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiği şeklinde bir suçlama da yöneltilmemiştir.

81. Tutuklama kararında beşinci olarak başvuruçunun 19/6/2016 tarihli yazısının içeriğinde PKK elebaşı Öcalan'a ilişkin olarak PKK'nın başkomutanı Abdullah Öcalan söyleminin kullanıldığı iddia edilmiştir. Başvuruçucu; başkomutan şeklinde bir ifade kullanmadığını, söz konusu metnin yanlış çevrildiğini ileri sürmüştür. Başvuruçucu tarafından sunulan çeviride söz konusu ibarenin "*PKK başkomutanı*" değil "*PKK lideri*" olduğu görülmektedir.

82. Tutuklama kararında altıncı olarak başvuruçunun "*Erdoğan Darbeyi Karşı Darbe Olarak Kullanıyor*" başlığı altındaki 27/10/2016 tarihli yazısında, Cumhurbaşkanı'nın halk oylaması yoluyla diktasını egemen kılmak istediğini ve kurmak istediği bu rejimde parlamento ile partilerin uzlaşma çerçevesinde karar verici bir rolünün bulunmadığını, ulaşmak istediği tek amacının saltanattan farksız olduğunu belirttiği ileri sürülmüştür. Söz konusu yazıda alıntılanan kısmın kamuoyunun bir kesiminin ve muhalefet liderlerinin dile

getirdiklerine benzer bir politik eleştiri niteleğinde ve dolayısıyla ifade özgürlüğünün güvencesi altında olduğu açıktır.

83. İddianamede; tutuklama kararından farklı olarak operasyonlarda ölü ele geçirilen teröristler için örgüt sembolleri ile birlikte düzenlemeleri yapılan mezarlığın -Savcılığın iddiasına göre örgüt şehitliği- kurulması şeklinde gelişen örgütsel faaliyetler ile ilgili olarak başvurunun 19/6/2016 tarihli yazısında Türkiye Cumhuriyeti devletinin almış olduğu idari ve askerî tedbirleri mezarlıkların tahrip edilmesi şeklinde gösterdiği, bu şekilde de örgüte yönelik operasyonları hukuka aykırı gösterme gayretinde olduğu ileri sürülmüştür. Yazının iddianamede atıf yapılan kısmında başvuru, operasyonlar sırasında aşağılama eylemlerinin olduğundan bahsetmiş; nefretin en çok mezarlıklarda olduğunu belirtmiştir. Başvuru; iki yıllık çözüm sürecinde PKK'lıların dağdaki mezarlarından çıkarılıp mezarlıklara taşındığını, hendek operasyonları döneminde ise PKK'lıların mezar taşlarının parçalandığını, mezarların dağıtıldığını, mezarların üzerinden geçirilen zırhlı aracın lastik izlerinin hâlâ görülebildiğini ileri sürmüştür. Başvuru olayları kendi perspektifinden açıklamaya çalışmıştır. Bir ifadenin subjektif bir anlayışı yansıtmaması ve hakikate tekabül etmemesi tek başına şiddete tahrik içerdiği anlamına gelmez. Söz konusu makale bir bütün olarak incelendiğinde makalenin insanları şiddete, nefrete, intikam almaya veya silahlı bir direnişe tahrik ve teşvik edici bir niteliği bulunmamaktadır.

84. 12/12/2016 tarihli yazısında ise başvurunun on dokuz yaşındaki H.A'nın Cizre'de bodrum katında muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürüldüğünü iddia ettiği ve bu şekilde örgüt propagandası yaptığı, halkı kin ile düşmanlığa tahrik ettiği ileri sürülmüştür. Başvuru; bu yazısının yanlış çevrildiğini, bu kişinin yakılarak öldürüldüğünün iddia edildiğini, söz konusu yazısında da bunu aktardığını, herhangi bir yorum ve kanaat belirtmediğini ifade etmiştir. Söz konusu yazıda, başvuru Beşiktaş'taki bombalı saldırıda hayatını kaybeden S.A. isimli kişiden yola çıkarak benzer şekilde on dokuz yaşında hayatını kaybeden kişilerin hikâyelerini anlatmıştır. Kararda atıf yapılan H.A.ya da on dokuz yaşında hayatını kaybetmesi nedeniyle yer vermiştir. Yazıya bir bütün olarak bakıldığında söz konusu olaya yer verilmesinin tek başına terör örgütünün övülmesi, terörün desteklenmesi, şiddetin tahrik edilmesi olarak nitelendirilmesi mümkün görülmemiştir.

85. İddianamede tutuklama kararında atıf yapılanlara ek olarak başvurunun 27/10/2016 tarihli yazısında, Osmanlı Devleti döneminde Ermeni ve Müslüman vatandaşlar arasında yaşanan sosyal vakıalarla ilgili olarak "*Ermeniler'e yapılan soykırım*"; 24/7/2016 tarihli yazısında da PKK/KCK silahlı terör örgütüne yönelik operasyonlara ilişkin "*etnik temizlik*" şeklinde beyanlarının mevcut olduğu ileri sürülmüştür. Başvurunun "*Ermenilere yapılan soykırım*" şeklindeki söylemi yalnızca Türkiye'de değil uluslararası düzeyde de hararetli tartışmalara neden olan bir konuya ilişkindir. Salt böyle bir ifadenin kullanılması herhangi bir suçlamanın konusu olmamalıdır. Etnik temizlik ifadesinin de tek başına şiddete, silahlı direnişe veya isyana teşvik etmediği, terörün övülmesi niteliğinde olmadığı açıktır.

86. İddianamede ayrıca başvurunun PKK/KCK silahlı terör örgütü üyeliği/mensubiyeti veya iltisakı nedeniyle kolluk kuvvetleri uhdesinde kayıtları bulunan elli dokuz farklı şahısla arasında 2014-2017 yılları içinde HTS ve görüşme kayıtlarının mevcut olduğu belirtilmiş, bu suretle de şüphelinin FETÖ/PDY ve PKK/KCK silahlı terör örgütüyle irtibatının mevcut olduğunun tespit edildiği ileri sürülmüştür. Gazetecilerin haber sağlayabilmek amacıyla olabildiğince çeşitli kaynakla görüşebilmesi mümkündür. Terör örgütü üyeleriyle/üyesi olduğu iddia edilen kişilerle irtibat kurmak gazetecilik dışında başka bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilmişse suçlama konusu olabilir. Bu durumda da irtibatın

gazetecilik dışında başka bir amaçla gerçekleştirildiğinin somut olgularla ortaya konulması gerekir. Ancak soruşturma makamlarınca böyle bir olgu ortaya konulamamıştır.

87. Bu itibarla somut olayda *suç işlendiğine dair kuvvetli belirtinin* yeterince ortaya konulmadığı, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

88. Anayasa Mahkemesince varılan bu sonuç karşısında tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının, tutuklamanın ölçülü olup olmadığının, tutuklamanın Anayasa'da öngörülen amaç dışında uygulandığının ve tutuklamanın hukuki olmadığına yönelik başvurusunun diğer iddialarının ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

89. Bununla birlikte anılan tedbirin olağanüstü dönemlerde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru olup olmadığının incelenmesi gerekir.

iv. Anayasa'nın 15. Maddesi Yönünden

90. Anayasa Mahkemesi daha önceki pek çok kararında *olağanüstü hâl* döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesinin suç işlendiğine dair belirtilerin varlığı ortaya konulmadan gerçekleştirilen tutuklamaları meşru kılmadığına, suç işlendiğine dair belirti olduğu ortaya konulmadan tutuklama tedbirinin uygulanmasının durumun gerektirdiği ölçüde bir müdahale olmadığına karar vermiştir (*Şahin Alpay*, §§ 105-110; *Mehmet Hasan Altan (2)* [GK], B. No: 2016/23672, 11/1/2018, §§ 152-157; *Turhan Günay* [GK], B. No: 2016/50972, 11/1/2018, §§ 83-89; *Mustafa Baldir*, B. No: 2016/29354, 4/4/2018, §§ 83-88).

91. Somut olayda bu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bu nedenle -Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde de- Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Muammer TOPAL ve Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

3. Sulh Ceza Hâkimliklerinin Bağımsız ve Tarafsız Hâkim İlkelerine Aykırı Olduğuna İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

92. Başvurucu, tutukluluğuna ilişkin karar veren mercilerin bağımsız ve tarafsız olmadığını ileri sürmüştür.

93. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

i. Uygulanabilirlik Yönünden

94. Başvurucu, Türkiye'de OHAL ilan edilmesinin başlıca nedeni olan 15 Temmuz darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen ve silahlı bir terör örgütü olduğu kabul edilen FETÖ/PDY propagandası yaptığı iddiasıyla da tutuklanmıştır. Dolayısıyla

başvurucunun tutuklanmasına karar veren yargı mercinin doğal hâkim ilkesine uygunluğu ile bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin iddialarının incelenmesi, Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvurunun tutuklanmasına karar veren mercinin başta Anayasa'nın 19. maddesi olmak üzere diğer maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecektir.

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

95. Anayasa Mahkemesince sulh ceza hâkimliklerinin kanuni hâkim güvencesini sağlamadığı, tarafsız ve bağımsız mahkeme olmadığı ve tutukluluğa itirazın bu yargı mercilerince karara bağlanmasının hürriyetten yoksun bırakılmaya karşı etkili bir itirazda bulunmayı imkânsız hâle getirdiğine ilişkin iddialar birçok kararda incelenmiş; bu kararlarda sulh ceza hâkimliklerinin yapısal özellikleri dikkate alınarak söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır (*Hikmet Kopar ve diğerleri*, §§ 101-115; *Mehmet Baransu (2)*, B. No: 2015/7231,17/05/2016, §§ 64-78, 94-97).

96. Somut başvuruda, aynı mahiyetteki iddialara ilişkin olarak anılan kararlarda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

97. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

98. Buna göre başvurunun sulh ceza hâkimliğince tutuklanmasının bu hakka dair başta 19., 37., 138., 139. ve 140. maddeler olmak üzere Anayasa'da yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

4. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

99. Başvurucu; soruşturma dosyasındaki gizlilik kararı nedeniyle suçlamalara ilişkin delillere erişemediğini, tutukluluğa etkili şekilde itiraz edemediğini ileri sürmüştür.

100. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

i. Uygulanabilirlik Yönünden

101. Başvurucunun şikâyetlerine konu kısıtlama kararının verildiği belirtilen soruşturma dosyasında başvurucuya yöneltilen suçlama, OHAL ilanına sebebiyet veren olaylarla ilgilidir. Bu nedenle kısıtlamanın hukuki olup olmadığı, bir başka ifadeyle kararın kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı üzerindeki etkisinin incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle kısıtlamanın Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

(1) Genel İlkeler

102. Genel İlkeler için bkz. *Turhan Günay* [GK], B. No: 2016/50972, 11/1/2018, §§ 58-72.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

103. Somut olayda ifade ve sorgu tutanakları, tutukluluğa ilişkin kararlar, başvuru veya müdafileri tarafından verilen tutukluluğa ilişkin dilekçeler ve soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendiğinde başvurunun tutukluluğa temel teşkil eden bilgi ve belgelerden haberdar olduğu, bunların içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip bulunduğu, tutukluluk durumuna karşı itirazlarını sunma konusunda kendisine yeterli imkânın tanındığı görülmektedir.

104. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

105. Buna göre başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik olarak soruşturma dosyasında kısıtlama kararı verilmesi suretiyle yapıldığı belirtilen müdahalenin Anayasa'da -özellikle 19. maddenin sekizinci fıkrasında- yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

5. Tutuklamaya İtirazın Duruşmasız Olarak Yapıldığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

106. Başvuru, tutukluluğa itirazlarının ve tutukluluk incelemesinin duruşma yapılmadan karara bağlandığını ileri sürmüştür.

107. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

i. Uygulanabilirlik Yönünden

108. Başvurucunun tutuklanmasına neden olan suçlama, OHAL ilanına sebebiyet veren olaylarla ilgilidir. Başvurucunun tutukluluk sürecinde OHAL devam etmiştir. Bu itibarla başvurunun tutukluluğa itiraz incelemesinin duruşmasız yapılmasının kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı üzerindeki etkisinin incelenmesi, Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle itiraz incelemesinin duruşmasız yapılmasının Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecektir.

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

109. Başvuru, tutukluluğa itirazlarının ve tutukluluk incelemelerinin duruşmasız olarak yapıldığını ileri sürmüştü de ilk tutuklama kararından sonra bu karara karşı itiraz

yolunu tüketmiş ve bunun üzerine bireysel başvuruda bulunmuştur. Dolayısıyla inceleme 13/3/2017 tarihli tutuklamaya itirazın reddi kararıyla sınırlı bir şekilde yapılacaktır.

110. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca, hürriyeti kısıtlanan kişi kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir (*Mehmet Haberal*, B. No: 2012/849, 4/12/2013, § 122).

111. Serbest bırakılmak amacıyla yetkili yargı merciine yapılması gereken başvurudan söz edildiğinden anılan hakkın uygulanması ancak talep hâlinde söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla burada belirtilen bir yargı merciine başvurma hakkı; suç isnadıyla hürriyetinden yoksun bırakılan kimseler bakımından tahliye talebinin yanı sıra tutuklama, tutukluluğun devamı ve tahliye talebinin reddi kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi sırasında da uygulanması gereken bir güvencedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 328).

112. Bununla birlikte 5271 sayılı Kanun'un 108. maddesine göre şüpheli veya sanığın istemi olmaksızın tutukluluğun resen incelenmesi durumunda hürriyeti kısıtlanan kişiye tanınan yargı merciine başvurma hakkı kapsamında bir değerlendirme yapılmadığından bu incelemeler Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamına dâhil değildir (*Firas Aslan ve Hebat Aslan*, B. No: 2012/1158, 21/11/2013, § 32; *Faik Özgür Erol ve diğerleri*, B. No: 2013/6160, 2/12/2015 § 24).

113. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasında, serbest bırakılmayı sağlamak amacıyla başvurulacak yerin bir yargı merci olmasının öngörüldüğünden işin doğası gereği burada yapılacak incelemenin yargısal bir niteliği bulunmaktadır. Yargısal nitelikteki bu inceleme sırasında adil yargılanma hakkının tutmanın niteliğine ve koşullarına uygun güvencelerinin sağlanması gerekir. Bu bağlamda tutukluluk hâlinin devamının veya serbest bırakılma taleplerinin incelenmesinde *silahların eşitliği* ve *çelişmeli yargılama* ilkelerine riayet edilmelidir (*Hikmet Yaygın*, B. No: 2013/1279, 30/12/2014, §§ 29, 30).

114. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usul hakları bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir. Çelişmeli yargılama ilkesi ise taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını, bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirmektedir (*Bülent Karataş*, B. No: 2013/6428, 26/6/2014, §§ 70, 71).

115. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasından kaynaklanan temel güvencelerden biri de tutukluluğa karşı itirazın hâkim önünde yapılan duruşmalarda etkin olarak incelenmesi hakkıdır. Zira hürriyetinden yoksun bırakılan kimsenin bu duruma ilişkin şikâyetlerini, tutuklanmasına dayanak olan delillerin içeriğine veya nitelendirilmesine yönelik iddialarını, lehine ve aleyhine olan görüş ve değerlendirmelere karşı beyanlarını hâkim/mahkeme önünde sözlü olarak dile getirebilme imkânına sahip olması tutukluluğa itirazını çok daha etkili bir şekilde yapmasını sağlayacaktır. Bu nedenle kişi, bu haktan düzenli bir şekilde yararlanarak makul aralıklarla dinlenilmeyi talep edebilmelidir (*Firas Aslan ve Hebat Aslan*, § 66; *Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri*, § 267; *Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 333).

116. Anılan güvencenin bir yansıması olarak 5271 sayılı Kanun'un 105. maddesinde, şüpheli veya sanığın soruşturma ve kovuşturma evrelerinde salıverilme istemleri karara bağlanırken duruşmada karar verilecek ise Cumhuriyet savcısının yanı sıra şüpheli, sanık veya müdafinin görüşünün alınacağı belirtilmiş; aynı Kanun'un 108. maddesinde ise soruşturma evresinde şüphelinin tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda karar verilirken şüpheli veya müdafinin dinlenilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Öte yandan Kanun'un 101. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile 267. maddesine göre resen ya da talep üzerine tutukluluk hakkında verilmiş tüm kararlar, mahkeme önünde itiraza konu olabilmektedir (*Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri*, § 269). Tutukluluğa ilişkin kararların itiraz incelemesi bakımından aynı Kanun'un 271. maddesinde itirazın kural olarak duruşma yapılmaksızın karara bağlanacağı, ancak gerekli görüldüğünde Cumhuriyet savcısı ve sonra müdafii veya vekilin dinlenebileceği düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre tutukluluk incelemelerinin ya da tutukluluğa ilişkin itiraz incelemelerinin duruşma açılarak yapılması hâlinde şüpheli, sanık veya müdafinin dinlenilmesi gerekmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 334).

117. Ancak tutukluluğa ilişkin verilen her kararın itirazının incelenmesinde veya her tahliye talebinin değerlendirilmesinde duruşma yapılması ceza yargılaması sistemini işlemez hâle getirebilecektir. Bu nedenle Anayasa'da öngörülen inceleme usulüne ilişkin güvenceler, duruşma yapmayı gerektirecek özel bir durum olmadığı sürece tutukluluğa karşı yapılacak itirazlar için her durumda duruşma yapılmasını gerektirmez (*Firas Aslan ve Hebat Aslan*, § 73).

118. Somut olayda İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğince 27/2/2017 tarihinde başvuru hakkında tutuklama kararı verilmiş, tutuklama kararı verilirken başvuru ve müdafii de hazır bulunmuştur. Bu karara yapılan itiraz, İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğinin 13/3/2017 tarihli kararıyla reddedilmiştir. 22/3/2017 tarihinde de dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda başvuru tutukluluk hâlinin devamına karar verilmiştir. Bu durumda İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğince yapılan incelemelerden on dört gün sonra 13/3/2017 tarihinde, yirmi üç gün sonra 22/3/2017 tarihinde yapılan incelemelerde duruşma yapılması bir zorunluluk olarak kabul edilemez.

119. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

120. Buna göre başvuru kişinin hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik olarak tutukluluğa itiraz incelemesinin duruşmasız olarak gerçekleştirilmek suretiyle yapılan müdahalenin Anayasa'da -özellikle 19. maddenin sekizinci fıkrasında- yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

B. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Gözaltı Süreci Yönünden

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

121. Başvuru; gözaltı sürecinde hiçbir egzersiz yapma olanağı olmadan, doğal ışıktan yoksun, 24 saat sönmeyen florasan ışığı altında, 3-4 metrekare genişliğinde iki yatağın sığabildiği hücrede üç kişi ile birlikte kaldığını, sabah öğlen ve akşam hep aynı ve yetersiz miktarda sandviç ile konserve yemek zorunda kaldığını, yattığı zeminin hijyen koşullarını karşılamadığını ileri sürmüştür.

122. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

123. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi şöyledir:

"Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

124. 6216 sayılı Kanun'un *"Bireysel başvuru hakkı"* kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

125. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının uyması gereken bir ilke olup bu ilkeye uygun davranılmadığı takdirde ortaya çıkan ihlale karşı öncelikle yetkili idari mercilere ve derece mahkemelerine başvurulmalıdır. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir. İddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması içinde giderilememesi durumunda bireysel başvuru yoluna gidilebilir (*İsmail Buğra İşlek*, B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17; *Bayram Gök*, B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 18).

126. Başvuru yollarının tüketilmesi gereğinden söz edilebilmesi için öncelikle hukuk sisteminde hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişinin başvurabileceği idari veya yargısal bir hukuki yolun öngörülmesi gerekmektedir. Ayrıca bu hukuki yolun iddia edilen ihlali tespit ederek ihlalin sonuçlarını giderici, etkili ve başvuru açısından makul bir çabayla ulaşılabilir nitelikte olması ve sadece kâğıt üzerinde kalmayıp fiilen de işlerliğe sahip bulunması gerekmektedir (*Fatma Yıldırım*, B. No: 2014/6577, 16/2/2017, § 39). Bununla birlikte soyut olarak makul bir başarı sunma kapasitesi bulunan bir yolun uygulamada başarıya ulaşmayacağına dair şüphe, o başvuru yolunun tüketilmemesini haklı kılmaz (*Sait Orçan*, B. No: 2016/29085, 19/7/2017, § 36). Ayrıca yasal düzenlemeyle oluşturulan ve kanunun objektif anlamına bakıldığında var olduğu hususunda bir tereddüt uyandırmayan bir hukuksal yolun fiilen denenmemiş veya kullanılmamış olması, söz konusu yolun etkili olmadığı veya bulunmadığı sonucuna ulaşılabilmesi bakımından yeterli olmaz.

127. Başvurucunun başvuru yollarının tüketilmesi noktasında kendisinden beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir (*S.S.A.*, B. No: 2013/2355, 7/11/2013, §§ 27, 28). Ancak somut olayın koşulları itibarıyla başvuru yollarının tüketilmesinin yarar sağlamayacağı durumda veya etkili olmadığını anlaşılması hâlinde anılan yollar tüketilmeden yapılan bir başvuru incelenebilir (*Şehap Korkmaz*, B. No: 2013/8975, 23/7/2014, § 33).

128. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının mutlak nitelikli olmasından ötürü bu yasak açısından sağlanması gereken başvuru yolunun etkili olduğundan söz edilebilmesi için bunun ihlali

önleyici ve bazı durumlarda cezalandırıcı olabilmesi, ayrıca gerektiğinde tamamlayıcı bir unsur olarak makul bir tazmin imkânı sunabilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bu tür ihlaller açısından sadece tazmin yollarının öngörülmüş olması, bu tür muamelelere maruz kalan kişilere yapılanları (kısmen/zımmen) meşrulaştırmış ve devletin tutma koşullarını Anayasa'nın güvence altına aldığı standartlara yükseltme yükümlülüğünü kabul edilemez bir şekilde azaltmış olacaktır. Bu nedenle somut başvuruda olduğu gibi *insan haysiyetiyle bağdaşmayan koşullarda tutulma* şikâyetleri açısından ancak tutulma koşullarının iyileştirilmesi/düzeltilmesi ve ayrıca bu koşullardan kaynaklanan zararların tazmin edilmesini sağlayacak bir başvuru yolunun etkililiğinden söz edilebilir. Öte yandan devlet tarafından tazmin edici bir hukuk yoluna ilaveten bu tür muamelelerin tamamını süratle sona erdirecek etkili bir mekanizma kurulması gerekmektedir (K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, §§ 72, 73).

129. Bununla birlikte kişinin ihlal iddialarına konu yerden ayrılmış olması durumunda *tutma* hâli de sona ereceği için tutmadan kaynaklanan ihlalin devam ettiğinden söz edilemez. Kişinin tutuklanmasıyla ya da gözaltı sürecinin sonunda salıverilmesiyle birlikte gözaltı sürecindeki tutma hâli sona erer. Gözaltı sürecinden sonra kişinin tutuklanması, ihlal iddiasına ilişkin tutma hâlinin devam ettiğini göstermez. Zira kişi tutuklandıktan sonra ceza infaz kurumuna gönderilmekte ve dolayısıyla tutma koşulları değişmektedir. Ayrıca ceza infaz kurumundaki tutma hâlinde kişilerin tutma koşullarına ilişkin olarak infaz hâkimliklerine başvurma imkânı bulunmaktadır. Bu itibarla gözaltı süreci sona eren kişiler yönünden artık mevcut ihlali önleyici ya da tutma koşullarının geleceğe yönelik olarak düzeltilmesini temin edici hukuk yollarına başvurulması anlamını yitirmekte, bu durumda uğranılan zararları tazmin edici mekanizmaların varlığı yeterli hâle gelmektedir. Dolayısıyla gözaltı süreci sona erenlerin nezarethanedeki ayrıldıkları tarihe kadar maruz kaldıkları tutma koşullarına ilişkin şikâyetleri bakımından etkili hukuk mekanizmasının tazminat yolu olduğu söylenebilir (B.T. [GK], 2014/15769, 30/11/2017, § 49).

130. Somut olayda başvuru 14/2/2017 tarihinde gözaltına alınmış, bu süre zarfında nezarethanedeki kalmış, 27/2/2017 tarihinde tutuklanarak Bakırköy Metris 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmiştir. Başvuru, gözaltı sürecinde kamu görevlileri tarafından -kişisel kusur/amaç, saik, kasıt ile- kötü muameleyle maruz bırakıldığını ileri sürmemiş; salt tutulma koşullarından şikâyetçi olmuştur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarından (*Alparslan Altan* [GK], B. No: 2016/15586, 11/1/2018, §§ 183-185) farklı olarak salt tutulma koşulları nedeniyle kamu görevlilerinin kasıt ve/veya ihmaline ilişkin adli ve/veya idari bir soruşturma yürütülmesi için adli makamları harekete geçirmek üzere başvuru yapılması tüketilmesi gereken bir yol değildir. Dolayısıyla başvuru açısından tutuklama kararından önceki tutma koşulları nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararların giderilmesini temin edici bir mekanizmanın bireysel başvurudan önceki süreçte Türk hukukunda mevcut olup olmadığının incelenmesi gerekir.

131. Bu noktada Anayasa'nın 125. maddesi ve 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi karşısında tazminata hükmedildiğini gösteren kararların var olmamasının olumsuz tutulma koşulları nedeniyle uğranılan zararın tazmini için etkili bir başvuru yolunun bulunmadığı kanaatine ulaşılabildiği bakımından tek başına belirleyici olmaması gerekir. Nitekim teoride böyle bir yolun var olup olmadığı irdelenmeden salt bugüne kadar böyle bir davanın açıldığını ve tazminata hükmedildiğini gösteren herhangi bir mahkeme kararının bulunmadığına dayanılarak tazminata ilişkin etkili bir başvuru yolunun bulunmadığının söylenmesi hatalı sonuçlara ulaşılmasına sebep olabilir. Bu bakımdan etkili bir başvuru yolunun bulunmadığının ifade edilebilmesi için öncelikle ulusal hukukun incelenmesi ve

gözetilme süreci sona eren kişinin başvurabileceği bir tazminat yolunun teorik düzeyde mevcut olup olmadığına bakılması gerekir. Öte yandan teorik düzeyde mevcudiyeti tespit edilen bir başvuru yolunun sırf -bilgi eksikliği nedeniyle- fiiliyatta hiç işletilmemiş olması bu yolun etkisiz olduğu biçiminde yorumlanmamalıdır. Bu durumda asıl dikkate alınması gereken şey, tazminat ödendiğini gösteren karardan ziyade tazminat ödenemeyeceğini ifade eden kararın var olup olmadığıdır. Teorik düzeyde tazminat için elverişli bir başvuru yolunun fiilen etkisiz olduğu sonucuna ancak mahkemelerin ilgili yolun tutulma koşulları nedeniyle oluşan zararların giderilmesini kapsamadığı temeline dayalı olarak reddetmeleri hâlinde varılabilir (gerekli değişikliklerle birlikte bkz. *B.T.*, § 52).

132. Gözetilme tutma, yargısal nitelik taşıyan bir karara dayanmaktadır. Ancak gözetilme işleminin gerçekleştiği nezarethanelerin yönetim, denetim ve işletilmesinin idare tarafından yürütülen bir kamu hizmeti olduğu açıktır. Nezarethane koşullarının ilgili ulusal ve uluslararası hukukta belirtilen standartlara uygun hâlde bulundurulması idarenin sorumluluğundadır.

133. 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından idari yargıda tam yargı davası açılabilirliği belirtilmiştir. Buna göre idarenin işlem ve eylemlerinden kaynaklanan her türlü zararın idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilmesi mümkündür. Anılan kuralda idari işlem veya eylem türleri yönünden herhangi bir ayırım yapılmadığından idari fonksiyona giren her türlü işlem veya eylem sebebiyle oluşan zararın tazmininin bu kurala dayanılarak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasıyla istenebilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir idari eyleme ilişkin zararın idari yargıda dava konusu edilebilmesi için 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin yeterli bir yasal zemin oluşturduğu görülmektedir. Bu durumda nezarethanedeki tutulma koşullarının hukuka uygun olmaması nedeniyle doğan zararların 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca idari yargıda tam yargı davasına konu edilmesinin olanaklı olduğu sonucuna varılmaktadır (gerekli değişikliklerle birlikte bkz. *B.T.*, § 54).

134. Bu bağlamda idari yargıda açılacak tam yargı davasında idare mahkemesinin tutulma koşullarının ilgili ulusal ve uluslararası hukuka uygun olup olmadığını denetlemesi ve bu çerçevede tutulma koşullarının hukuka aykırı olduğunu tespit etmesi hâlinde -zararın ve bu zararlar tutulma koşulları arasında illiyet bağının da bulunması kaydıyla- tazminata hükmetme yetkisini haiz olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır (*B.T.*, § 55).

135. Öte yandan idari yargı mercileri, buldukları yerde nezarethanelerin fiziki koşullarını değerlendirme bakımından Anayasa Mahkemesine göre daha avantajlı durumdadır. Nezarethanelerin fiziki koşullarının ulusal ve uluslararası standartlara uygunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından kural olarak dosya üzerinden incelenirken derece mahkemelerinin olay mahallinde keşif yapma, bilirkişi raporu alma gibi birçok imkânı bulunmaktadır. Dolayısıyla nezarethane fiziki koşullarına ilişkin öncelikli olarak idari yargı mercileri tarafından bir inceleme yapılması sadece ikincillik ilkesine uygun bir yaklaşım olmakla kalmayıp aynı zamanda bunun başvuru bakımından lehe bir durum oluşturacağı da tartışmasızdır (gerekli değişikliklerle birlikte bkz. *B.T.*, § 56).

136. Bu durumda 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi dikkate alındığında ulaşılabilir ve tutulma koşullarının standartlara uygun olmaması sebebiyle doğan maddi ve manevi zararların karşılanması bakımından başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesini haiz olduğu görülen *tam yargı davası* başvuru yolu tüketilmeden yapılan

başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı sonucuna varılmıştır.

137. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

138. Bununla birlikte bu aşama itibarıyla oluşan durum nedeniyle eldeki başvuru ve bu başvuruyla aynı nitelikte olup Anayasa Mahkemesinde derdest olan başvurulara konu olaylar yönünden işbu kararın ardından açılması muhtemel idari davaların süresine ilişkin olarak bir hususun açıklığa kavuşturulması zorunluluğu doğmuş bulunmaktadır. Öncelikle vurgulanmalıdır ki idari yargı yerlerinde açılacak davaların süresine ilişkin koşulları incelemek ve idari davaların süresinde açılıp açılmadığını değerlendirmek idari yargı mercilerinin takdirindedir. Ancak eldeki başvuru ve bununla aynı nitelikte olup henüz derdest olan başvurular hakkında verilen *başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararlarından* sonra idari yargıya başvuran kişiler yönünden dava açma sürelerinin bu kişilerin mahkemeye erişim haklarının ihlaline neden olmayacak biçimde değerlendirilmesi gerektiği de tabiidir.

2. Tutukluluk Süreci Yönünden

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

139. Başvurucu; tutuklu bulunduğu tarihten itibaren ceza infaz kurumunda tek başına hücrede tutulduğunu, ceza infaz kurumu spor salonunu kullanma hakkının savcının iznine bağlı olduğunu, dışarıdan kitap verilmediğini, mektuplaşmasının engellendiğini, bu suretle tecrit altında tutulduğunu belirterek kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

140. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

141. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (*İsmail Buğra İşlek*, § 17).

142. Somut olayda 4675 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri gereğince başvurunun şikâyetlerini iletebileceği ve yapıldığını iddia ettiği kötü muameleye derhâl son verilmesini isteyebileceği idari ve yargısal mercilerin bulunduğu görülmektedir. İlgili hükümler kapsamında başvuru, şikâyetlerini öncelikle bu yetkili idari ve yargısal mercilere iletip tutulma yeri ve koşulları sebebiyle kötü muameleye maruz bırakıldığını ileri sürebilecek ve bu koşulların en kısa zamanda uygun hâle getirilmesini ve/veya kötü muamele iddiasına konu işlemin infazının durdurulmasını ya da ertelenmesini isteyebilecek iken bu kapsamda sadece Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına bir dilekçe sunmuş; anılan yollara başvurmamıştır.

143. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Arama Kararının Hukuka Aykırı Olması Nedeniyle Özel Hayata Saygı ve Konut Dokunulmazlığı Haklarının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

144. Başvurucu, evinde avukatlarına haber verilmeden arama yapılması nedeniyle özel hayata saygı ve konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

145. Bakanlık, başvurunun bu kısmı ile ilgili görüş bildirmemiştir.

2. Değerlendirme

146. Anayasa Mahkemesi *Hülya Kar* ([GK], B. No: 2015/20360, 27/2/2019) kararında, koruma tedbirlerinin maddi hakları ihlal ettiği iddiaları yönünden bireysel başvuruda yapılması gereken denetimin sınırlarını çizmiştir. Koruma tedbirine karar veren makamların tedbir uygulanmasının gerekliliğine dair daha iyi değerlendirme yapabilecek konumda olmaları nedeniyle geniş takdir yetkisine sahip oldukları kabul edilmiştir. Bu doğrultuda ancak koruma tedbiri nedeniyle uğranılan zararın kaçınılmaz olandan ağır sonuçlara yol açtığı veya keyfi uygulandığının ilk bakışta anlaşılacak kadar açık olduğu hâllerde esas yönünden daha ileri bir değerlendirme yapması gerektiği kabul edilmiştir (ilkeler için bkz. *Hülya Kar*, §§ 21-46).

147. Somut olayda başvuru hakkında başlatılan bir soruşturma kapsamında başvurunun aracında, konutunda ve işyerinde arama yapıldığı görülmektedir (bkz. § 11). Başvurucu bu tedbir nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Söz konusu tedbirin bir soruşturma kapsamında maddi gerçeğin ortaya çıkmasını temin etmek amacıyla gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

148. Koruma tedbirine yönelik şikâyetlerde Anayasa Mahkemesi kararın verildiği dönemin şartlarını dikkate alır. Başvuruya konu koruma tedbiri maddi gerçeğin ortaya çıkmasını temin etmek amacıyla ve suç şüphesi bulunan hâllerde uygulanmıştır. Söz konusu tedbir öngörülebilir, kesin bir hukuki düzenlemeye dayanmaktadır ve başvurucuya itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağı tanınmıştır. Bundan başka tedbir, süreklilik arz eder biçimde uygulanmamıştır.

149. Başvuru konusu koruma tedbirinin türü, süresi, uygulanma tarzı ve kişinin yaşamı üzerindeki etkileri birlikte değerlendirildiğinde başvurunun uğradığı zararın kaçınılmaz olandan ağır olduğu veya koruma tedbirinin keyfi uygulandığı değerlendirilmemiş; başvuru da bireysel başvuru formunda aksini kanıtlayacak bir açıklamada bulunmamıştır.

150. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmını, özel hayata saygı ve konut dokunulmazlığı haklarına yönelik bir ihlalin olmadığı açık olması nedeniyle *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. İfade ve Basın Özgürlüklerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

151. Başvurucu; soruşturmaya konu edilen ve tutuklamaya dayanak oluşturan hususların tamamen gazetecilik faaliyetlerine ilişkin haber ve yazılarından ibaret olduğunu, bu yazıları ve haberlerinden dolayı tutuklanması nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

152. Bakanlık görüşünde, ifade ve basın özgürlüğü ile ilgili olarak başvuruya konu davaların derdest olduğu gerekçesiyle başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğu ileri sürülmüştür. Bakanlık; esas bakımından yaptığı değerlendirmede ise ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğunu, meşru bir amaca hizmet ettiğini, ölçülü ve demokratik toplumda gerekli olduğunu belirtmiştir. Bakanlık ayrıca demokratik toplumda gereklilik açısından başvurucunun eylemlerinin gazetecilik faaliyeti kapsamında olmadığını, terör örgütlerinin karmaşık yapıda olması nedeniyle her türlü meslek mensubunun bu örgüt lehine çalışma yürütebileceğini, örgüt lehine çalıştığı tespitine rağmen bazı meslek mensuplarına sahip oldukları kimlikleri nedeniyle dokunulmamasının suçla mücadeleyi aksatacağını, bu soruşturmanın da bu çerçevede düşünülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

153. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, özgürlüğünün kısıtlanmasına sebep olan hususların ifade hürriyetinin kullanılmasına ilişkin olduğunu ve bu yazılarında hiçbir suç unsuru olmadığını, hiçbir yazısında şiddeti övmediğini ve yasa dışı örgütlerin faaliyetlerini benimsemediğini, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmediğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

154. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

155. Anayasa'nın "*Basın hürriyeti*" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Basın hürdür, sansür edilemez..."

...

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazanlar veya bastıranlar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım Hâkim kararıyla; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle önlenebilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili Hâkime bildirir. Yetkili Hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır.

..."

a. Uygulanabilirlik Yönünden

156. Başvurucunun tutuklanmasına neden olan suçlamalardan birisi genel olarak yazdığı yazılar nedeniyle Türkiye'de OHAL ilanına sebebiyet veren temel olay olan darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmanın propagandasını yapmaya ilişkindir. Bu itibarla tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlükleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında müdahalenin başta Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddeleri olmak üzere diğer maddelerde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242).

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

157. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

i. Genel İlkeler

158. Anayasa Mahkemesi gazetecinin tutuklanması yoluyla Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalelere ilişkin başvuruları incelerken gözönünde bulunduracağı genel ilkeleri *Şahin Alpay* (§§ 118-133) kararında etraflı bir biçimde şu şekilde ortaya koymuştur:

"118. Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğü ile onun özel güvencelere bağlanmış şekli olan ve Anayasa'nın 28. maddesinde düzenlenmiş olan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birin oluşturduğunu pek çok kez ifade etmiştir (Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 69; Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 34-36).

119. Demokratik toplumda taşıdığı öneme rağmen ifade ve basın özgürlükleri, mutlak nitelikte olmayıp Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen güvencelere uygun olmak kaydıyla birtakım sınırlamalara tabi tutulabilir. İfade ve basın özgürlüklerine yönelik bir müdahale

Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin koşullara uygun olmadıkça Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinin ihlali sonucunu doğuracaktır. Bu nedenle sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

120. Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında ifade özgürlüğüne ilişkin sınırlama sebeplerine yer verilmiştir. Basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında ise kural olarak 28. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince Anayasa'nın 26. ve 27. maddeleri hükümler uygulanacaktır. Bundan başka basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında Anayasa'nın 28. maddesinin beşinci, yedinci ve dokuzuncu fıkralarında bazı özel sınırlama sebeplerine yer verilmiştir (Bekir Coşkun, § 37).

121. Bu kapsamda Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrası ile 28. maddesinin beşinci fıkrasına göre ifade ve basın özgürlükleri 'millî güvenlik', 'suçların önlenmesi', 'suçluların cezalandırılması' ve 'devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması' amaçlarıyla sınırlandırılabilir. Bu amaçlar doğrultusunda devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eder nitelikte haber veya yazıların basında yer almasının suç olarak düzenlenmesi ve cezalandırılması mümkündür. Bu kapsamda yapılacak soruşturma ve kovuşturmalar sırasında bu tür eylemleri gerçekleştirdiği iddia edilen basın mensupları hakkında tutuklama tedbiri uygulanmasının önünde anayasal bir engel de bulunmamaktadır (Benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Erdem Gül ve Can Dündar, § 89).

122. İfade ve basın özgürlüklerine müdahalenin kanunda öngörülmüş ve Anayasa'da belirtilen sebeplere bağlı olarak yapılmış olması Anayasa'ya uygun olması için yeterli değildir. Müdahale demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü de olmalıdır.

123. Çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik demokratik toplum düzeninin olmazsa olmaz koşullarındandır. Bunların olmadığı bir toplum düzeninin 'demokratik' olduğundan söz edilemez (Benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Emin Aydın, B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 41; Fatih Taş [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 94; Erdem Gül ve Can Dündar, § 90). Çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirliğin -en başta- her türlü barışçıl düşüncenin serbestçe ifade edilebilmesinde kendisini göstermesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında -AİHM kararlarına atıfla- vurgulandığı üzere bu serbestlik, yalnızca lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da önemsiz görülen bilgi veya fikirler için değil toplumun bir bölümünün veya devletin aleyhinde olanlar, onları rahatsız edenler için de geçerli olmalıdır (Diğerleri arasından bkz. Emin Aydın, § 42; Fatih Taş, § 94).

124. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden biri de bireylere, özgün kişiliklerini geliştirmeleri için uygun ortamın sağlanmasıdır. Bireyler özgün kişiliklerini ancak düşüncelerini serbestçe ifade edebildikleri ve tartışabildikleri bir ortamda gerçekleştirebilirler (Emin Aydın, § 41; Bekir Coşkun, § 35).

125. Diğer taraftan halkın özellikle kamuyu ilgilendiren tartışmalara katılımının sağlanması demokratik toplum için vazgeçilmez niteliktedir. Bunun için kamuyu ilgilendiren tartışmalara ilişkin her türlü fikir ve bilginin yayılabilmesi, halkın da bunlara ulaşabilmesi gerekir. Bu bağlamda ifade özgürlüğünün özel bir görünümü olan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumda ayrı bir önemi bulunmaktadır. Zira anılan özgürlük sadece basının fikir ve bilgileri yaymasına değil halkın bunlara ulaşmasına da imkân sağlar (İlhan Cihaner (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç [GK], B. No:

2013/6617, 8/4/2015, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir [GK], B. No: 2013/1997, 8/4/2015, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dünder, § 87).

126. Şeffaflık ve hesap verilebilirlik de demokratik bir toplum düzeninin gereklerindedir (İlhan Cihaner (2), §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dünder, § 87). Demokrasinin sağlıklı işleyiş kamu makamlarının yalnızca yasama ve yargı organları tarafından değil siyasi partiler, sivil toplum örgütleri ve basın gibi demokratik toplumun vazgeçilmez unsurları tarafından da denetlenmesine bağlıdır (Ali Rıza Üçer (2) [GK], B. No: 2013/8598 2/7/2015, § 55). Bu bağlamda basın -kamu'nun "gözetleyicisi" olarak- farklı kaynaklardan bilgi ve fikirleri yayarak şeffaflık ve hesap verilebilirliğinin sağlanmasına da katkıda bulunur (İlhan Cihaner (2), §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dünder, § 87). Böylelikle basın özgürlüğü sayesinde farklı kaynaklardan bilgi ve fikirlere ulaşan kamuoyu, kamu gücünü elinde bulunduranların iş ve işlemlerine ilişkin daha sağlıklı kanaat oluşturabilir.

127. Bununla birlikte Anayasa'nın 12. maddesinin 'Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.' biçimindeki ikinci fıkrası, kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken ödev ve sorumluluklarının bulunduğu gönderme yapmaktadır. Dolayısıyla ifade ve basın özgürlüklerinin kullanımı yönünden basın için geçerli olan bazı 'görev ve sorumluluklar' da bulunmaktadır (Basının görev ve sorumluluklarına ilişkin olarak bkz. Orhan Pala, B. No: 2014/2983, 15/2/2017, § 46; Erdem Gül ve Can Dünder, § 89; R.V.Y. A.Ş., B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 35; Fatih Taş, § 67; Önder Balıkcı, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 43). Nitekim bu husus dikkate alınarak -yukarıda belirtilen önemine rağmen- ifade ve basın özgürlükleri mutlak olarak düzenlenmemiş Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlandırılmalarına izin verilmiştir (bkz. §§ 114, 115).

128. İfade ve basın özgürlüklerine müdahale eden tedbir, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamalı ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olmalıdır. Bu koşulları taşımayan bir tedbir, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

129. Bu kapsamda demokratik toplumda gereklilik değerlendirmesi yapılırken müdahaleye gerekçe gösterilen ifadelerin hangi bağlamda kullanıldığı da göz ardı edilmemeli ve söz konusu ifadeler -bağlamından koparılarak- tek başına değerlendirilmemelidir (Nilgün Halloran, B. No: 2012/1184,16/7/2014, § 52; Fatih Taş, § 99; Bekir Coşkun, § 62; Mehmet Ali Aydın, § 76; Ali Rıza Üçer (2), § 49; Ergün Poyraz (2), [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 63).

130. Diğer taraftan ifadeyi kullananın sorumluluğu belirlenirken söz konusu ifadeye, objektif bir gözlemcinin verebileceği anlamın ötesinde anlamlar yüklenmemelidir (Bekir Coşkun, § 63). Bu çerçevede olgusal bir temelden yoksun olan tahmin ve varsayımlardan kaçınılmalıdır.

131. Son olarak ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalelerin başvuru ve genel olarak basın üzerindeki muhtemel 'caydırıcı etkisi' dikkate alınmalıdır (Ergün Poyraz (2), § 79; Erdem Gül ve Can Dünder, § 99).

132. Ölçülülük ilkesi müdahalenin amacı ile bu amaca ulaşmak için kullanılan araç arasındaki ilişkiyi yansıtır. Temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin ölçülü olup olmadığının denetiminde, hedeflenen amaca ulaşabilmek için seçilen aracın 'elverişli',

'gerekli' ve 'orantılı' olup olmadığı değerlendirilmelidir (Fatih Taş, §§ 90, 92, 96; Erdem Gül ve Can Dünder, § 90).

133. Şüphesiz demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma ve ölçülülük yönünden kamu makamlarının belirli bir takdir aralığı bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kullanımı sonucu ifade ve basın özgürlüklerine müdahalede bulunulurken kamu makamlarının anılan hususlarda 'ilgili ve yeterli' gerekçeyi göstermeleri zorunludur (Fatih Taş, § 99; Mehmet Ali Aydın, § 76). Bu çerçevede yapılacak bir müdahalenin Anayasa'daki güvencelerle uyumlu olup olmadığı hususunda nihai değerlendirme ise Anayasa Mahkemesine aittir. Anayasa Mahkemesi bu değerlendirmeyi kamu makamlarının ve özellikle derece mahkemelerinin gösterdikleri gerekçeler üzerinden yapar (Erdem Gül ve Can Dünder, § 91)."

ii. İlkelerin Olaylara Uygulanması

159. Başvurucuya soruşturma mercilerince yöneltilen sorular ve hakkında verilen tutuklama kararının gerekçelerine bakıldığında başvuru, esas olarak gazete yazıları nedeniyle suçlanmaktadır. Bu bağlamda başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin bu yazıların içeriğinden bağımsız olarak kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yanında ifade ve basın özgürlüklerine yönelik de bir müdahale oluşturduğu anlaşılmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Erdem Gül ve Can Dünder [GK], B. No: 2015/18567, 25/02/2016, § 92).

160. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine dair iddialar kapsamında ileri sürülen tutuklamanın hukukiliğine ilişkin iddia yönünden yapılan değerlendirmede müdahalenin kanun tarafından öngörülme koşulunu sağladığı sonucuna varılmıştır (bkz. § 73). İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

161. Diğer taraftan millî güvenliğe aykırı faaliyetlerde bulunduğu ve darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin amaçları doğrultusunda yazılar yazdığı iddiasıyla başvuru hakkında tutuklama tedbiri uygulanmıştır. Dolayısıyla başvuru ifade ve basın özgürlüklerine Anayasa'da belirtilen sebeplere bağlı kalınarak meşru amaçla müdahalede bulunulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

162. Müdahalenin ihlal oluşturmaması için sadece kanuni dayanağın ve meşru amacın bulunması yeterli değildir. Başvurucuya uygulanan tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalini oluşturup oluşturmadığının değerlendirilmesi için somut olayın demokratik toplum düzeninde gerekli olma ve ölçülülük koşulları yönünden de incelenmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, bu incelemeyi tutuklama süreci ve tutuklama kararının gerekçesi üzerinden yapacaktır.

163. Tutuklamanın hukukiliğine ilişkin olarak yukarıda yapılan tespitler dikkate alındığında (bkz. §§ 74-91) ve isnat edilen suçlamalara dayanak olarak gösterilen temel olgunun başvuruya konu yazılar olduğu gözetildiğinde hukukilik şartını sağlamayan tutuklama gibi ağır bir tedbir, ifade ve basın özgürlükleri bakımından demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülü bir müdahale olarak kabul edilemez.

164. Ayrıca suça konu yazıların yayımlandığı dönemde kamuoyunun bir kesiminin ve muhalefet partilerinin liderlerinin dile getirdiklerine benzer görüşleri başvuru yazılarında ifade etmesi nedeniyle hakkında tutuklama tedbirine başvurularak ifade ve basın

özgürlüklerine müdahale edilmesinin hangi *zorlayıcı toplumsal ihtiyaçtan* kaynaklandığı ve demokratik toplum düzeninde neden gerekli olduğu somut olayın özelliklerinden ve tutuklama kararının gerekçelerinden anlaşılamamaktadır.

165. Öte yandan demokratik toplum düzeninde gerekli olma ve ölçülülük değerlendirmesi yapılırken ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalelerin başvuru ve genel olarak basın üzerindeki muhtemel *caydırıcı etkisi* de dikkate alınmalıdır (*Ergün Poyraz (2)*, B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 79; *Erdem Gül ve Can Dündar*, § 99). Başvuru konusu olayda tutuklama gerekçelerinde, yayımlanan yazılar dışında herhangi bir somut olgu ortaya konulmadan başvuru konusunun tutuklanmış olmasının ifade ve basın özgürlüklerine yönelik caydırıcı bir etki doğurabileceği de açıktır.

166. Açıklanan gerekçelerle suç işlediğine dair kuvvetli belirtiler ortaya konulmadan temelde gazetede yazılarına dayanılarak başvuru hakkında tutuklama tedbirinin uygulanmasının ifade ve basın özgürlüklerine ilişkin olarak -olağan dönemde- Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

167. Bununla birlikte anılan tedbirin olağanüstü dönemlerde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru olup olmadığının incelenmesi gerekir.

iii. Anayasa'nın 15. Maddesi Yönünden

168. Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında *olağanüstü hâl* döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesinin, suç işlendiğine dair belirtilerin varlığı ortaya konulmadan gerçekleştirilen tutuklamalar yoluyla ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahaleyi meşru kılmadığını değerlendirmiştir (*Şahin Alpay*, §§ 143-146; *Mehmet Hasan Altan (2)* [GK], B. No: 2016/23672, 11/1/2018, §§ 238-241).

169. Somut olayda bu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bu nedenle -Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde de- başvuru konusunun Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri bağlamında ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Muammer TOPAL ve Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

E. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

170. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuru konusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

171. Başvurucu, hürriyetinden yoksun bırakıldığı her gün için 1.000 euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

172. Başvuruda, tutuklamanın hukuki olmaması ve bununla bağlantılı olarak ifade ve basın özgürlüklerinin ihlali nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası ile 26. ve 28. maddelerinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. Başvurucu, yargılandığı dava kapsamında 16/2/2018 tarihinde tahliye edilmiştir (bkz. § 28). Bu nedenle ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için tazminat ödenmesi dışında bir yolun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

173. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 25.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

174. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gözaltının hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

3. Sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız hâkim ilkelerine aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

4. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

5. Tutukluluğa itiraz incelemesinin duruşmasız olarak yapılması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

6. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE ,

7. Arama kararının hukuka aykırı olması nedeniyle özel hayata saygı ve konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

8. Tutuklanma dolayısıyla ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Muammer TOPAL ve Recai AKYEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin İHLAL EDİLDİĞİNE Muammer TOPAL ve Recai AKYEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvurucuya net 25.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul 32. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/24) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 28/5/2019 tarihinde karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL

KARŞIOY

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia Yönünden

Somut olayda öncelikle başvuruçunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvuruçucu 27/2/2016 tarihinde İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliğince, silahlı terör örgütünün propagandasını yapma, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçlarından 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvuruçucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

Tutuklama kararında ve iddianamede temelde başvuruçunun yazdığı yazı içerikleri ve PKK terör örgütü yöneticisi Cemil Bayık ile yaptığı röportaj suçlama konusu yapılmıştır.

Bu bağlamda soruşturma makamlarınca başvuruçunun; 6/11/2016 tarihli bir yazısında özetle, yazının kapak kısmında Cumhurbaşkanı'nın resmi ve arka fonda Türk bayrağı varken "darbeci" şeklinde manşet atıldığı ve Cumhurbaşkanı'nın kendi devletini kurduğu hususlarına yer verildiği; FETÖ/PDY'nin söylemlerinin meşrulaştırılmaya çalışıldığı, 17/2/2017 tarihli "Bir üçkağıtçının verdiği teminatın değeri" başlıklı yazısında 15 Temmuz darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmanın FETÖ/PDY olduğuna yönelik açıklama ve değerlendirmelerin inandırıcı olmadığı söylendiği, 26/10/2016 tarihli yazısında özetle, Türkler ile Kürtler arasındaki ilişkiye dair bir fıkra yer verilerek Türklerin, Kürtlerin iyiliğini istemeyeceği vurgusu yapıldığı bu fıkra ile bağlantı kurularak Türkiye'nin dış politikasını hedef alan değerlendirmelerde bulunduğu, 19/6/2016 tarihli yazısında PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan için "PKK'nın başkomutanı" ifadesinin kullanıldığı, 27/10/2016 tarihli yazısında Cumhurbaşkanı'nın 15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasındaki siyasi tutumunun değerlendirildiği, 12/12/2016 tarihli yazısında Hendek olayları kapsamında Cizre'de yapılan operasyonlara değinilerek 19 yaşındaki bir kızın bir binanın bodrum katında muhtemelen güvenlik güçleri tarafından yakılarak öldürüldüğü şeklinde ifadeler yer verildiği, 24/7/2016 tarihli yazısında, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin PKK terör örgütüne yönelik operasyonları ile ilgili olarak "etnik temizlik" ibaresinin kullanıldığı, PKK yöneticilerinden Cemil Bayık ile Kandil'de yaptığı "Başkanlık hayali suya düşünce intikama sarıldı" başlıklı röportajda PKK terör örgütünün meşru olduğu izleniminin verildiği ileri sürülmüş ve başvuruçunun anılan yazı ve röportajlarda halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği ve terör örgütü PKK'nın propagandasını yaptığı iddia edilmiştir.

Soruşturma makamları, başvuruçunun söz konusu yazılarında; silahlı terör örgütü mensubu olan kişilerle ve PKK terör örgütü lideri ile ilgili olarak övücü mahiyette ibareler kullanarak PKK'nın sözde ideolojisi, lideri ve sembolleri üzerinde yüceltme maksadıyla söylemlerde bulunduğu ve PKK'ya yönelik operasyonları hukuka aykırı olarak göstermeye çalıştığını, özellikle Türkiye'de Hendek olaylarının başladığı bir dönemde Almanya'daki bir gazetede yayımlanan PKK yöneticilerinden Cemil Bayık ile Kandil'de yaptığını belirttiği "Başkanlık hayali suya düşünce intikama sarıldı" başlıklı röportajında, PKK'nın en üst düzey yöneticisinin örgütün propagandası niteliğindeki ve Türkiye'ye yönelik tehdit içeren söylemlerini farklı ülkelerdeki kitlelere duyurma imkânı sağladığını, PKK terör

örgütünün meşru ve siyasi bir yapı olduğu izlenimi vermeye çalıştığını belirterek başvurucunun atılı suçları işlediğine dair tutuklama için gerekli kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu sonucuna varmıştır.

Gazetecilerin ifade özgürlüklerinin alanının geniş olduğu ve yazılarının suçlama konusu yapılırken daha titiz davranılması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Ancak gazetecilerin ulaştıkları geniş kitlelerin hassasiyetlerini ve yazılarının topluluklar üzerindeki etkisini göz ardı etmemeleri ve objektiflikten uzaklaşmamaları gerektiği de yine çok önemli bir gerçekliktir. Bu tespitlerden sonra, başvurucunun suçlamaya konu edilen toplumun hassas olduğu konularda özellikle PKK ile ilgili yayımladığı röportaj ve yazı içeriklerinde; başvurucu tarafından kullanılan dil, ele alınan konuların bağlamları ve yayımlandıkları tarihler ve hassas konularda yazılan bu yazıların toplum üzerinde oluşturacağı etki dikkate alındığında soruşturma makamlarının; başvurucunun yukarıda ayrıntılı şekilde yer verilen röportaj ve yazılarında haber yapma amacının ötesine geçerek terör örgütü PKK'nın ideolojik söylemlerini kitlelere ulaştırdığı örgütü masum göstermeye, Devletin örgüte karşı mücadelesini ise hukuka aykırı olarak göstermeye çalışarak terör örgütü PKK'nın propagandasını yaptığı ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği yönünde tutuklama için gerekli kuvvetli suç şüphesi bulunduğu sonucuna varmasının keyfi ve temelsiz olduğu söylenemez.

Başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirmede tutuklama kararının verildiği andaki genel koşullar da dâhil olmak üzere somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır.

Başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlediği iddia olunan suça ilişkin kanunda öngörülen cezanın ağırlığına, delillerin henüz toplanmamış olmasına, kaçma şüphesinin bulunmasına dayanıldığı görülmektedir.

Darbe teşebbüsü sonrasındaki koşullar dolayısıyla soruşturma konusu olaylara ilişkin delillerin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi ve soruşturmaların güvenlik içinde yürütülebilmesi için tutuklama dışındaki koruma tedbirlerinin yetersiz kalması söz konusu olabilir. Bu dönemde ortaya çıkan kargaşadan yararlanmak suretiyle kaçma imkânı ve bu dönemde delillere etki edilmesi ihtimali normal zamanda işlenen suçlara göre çok daha fazladır (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Aydın Yavuz ve diğeri, §§ 271, 272; Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, §§ 78, 79).

Dolayısıyla tutuklama kararının verildiği andaki genel koşullar ve somut olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile Sulh Ceza Hâkimliği tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden özellikle kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerden yoksun olduğu söylenemez.

Son olarak başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, § 151).

Öncelikle terör suçlarının soruşturulması kamu makamlarını ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu nedenle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, adli makamlar ve güvenlik görevlilerinin -özellikle organize olanlar olmak üzere- suçlarla ve suçlulukla etkili

bir şekilde mücadelesini aşırı derecede güçleştirmeye neden olabilecek şekilde yorumlanmamalıdır (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri, B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214; Devran Duran [GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, § 64).

Somut olayın yukarıda belirtilen özellikleri dikkate alındığında Sulh Ceza Hâkimliğinin isnat edilen suç için öngörülen cezanın miktarını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez.

Buna göre başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına tutuklama yoluyla yapılan müdahalenin bu hakka dair Anayasa'da (13. ve 19. maddelerde) yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına da gerek bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle başvurucunun tutuklamanın hukuki olmadığı iddiasına ilişkin olarak Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası ile güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerektiği oyuyla çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

B. İfade ve Basın Özgürlüklerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia Yönünden

Başvurucunun tutuklanmasına neden olan suçlama, genel olarak gazetede yayımlanan haber ve yazıların Türkiye'de olağanüstü hâl ilanına sebebiyet veren temel olay niteliğindeki darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmayla bağlantılı olduğuna ilişkindir. Bu itibarla tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlükleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında müdahalenin başta Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecektir.

Anayasa Mahkemesi, tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlükleri, dernek kurma hürriyeti, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları gibi diğer temel hak ve özgürlükler üzerindeki etkisini incelerken öncelikle tutuklamanın hukuki olup olmadığını ve/veya tutukluluğun makul süreyi aşip aşmadığını değerlendirmekte; sonrasında tutuklamanın hukukiliğine ya da tutukluluğun süresinin makullüğüne ilişkin vardığı sonucu da dikkate alarak diğer temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğini belirlemektedir (Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015 §§ 111-117; Günay Dağ ve diğerleri [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 191-203; Mehmet Haberal, B. No: 2012/849, 4/12/2013, §§ 105-116; Mustafa Ali Balbay, B. No: 2012/1272, 4/12/2013, §§ 120-134; Kemal Aktaş ve Selma Irmak, B. No: 2014/85, 3/1/2014 §§ 61-75; Faysal Sarıyıldız, B. No: 2014/9, 3/1/2014, §§ 61-75; İbrahim Ayhan, B. No: 2013/9895, 2/1/2014, §§ 60-74; Gülser Yıldırım, B. No: 2013/9894, 2/1/2014, §§ 60-74).

Somut olayda başvurucunun tutuklanmasının hukuki olmadığına ilişkin iddiası incelendiğinde suç işlemiş olabileceğinden şüphelenilmesi için inandırıcı delillerin bulunduğu, ayrıca olayda tutuklama nedenlerinin mevcut olduğu ve tutuklamanın ölçülü olduğunun söylenebileceği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında başvurucunun yalnızca ifade ve basın özgürlüğü kapsamında kalan eylemleri nedeniyle soruşturmaya maruz kaldığına ve tutuklandığına ilişkin iddiası yönünden farklı bir sonuca varılmasını gerekli kılan bir durum bulunmamaktadır.

Başvuru Numarası : 2017/16589

Karar Tarihi : 28/5/2019

Buna göre başvurucunun ifade ve basın özgürlüğüne tutuklama yoluyla yapılan müdahalenin bu hakka dair Anayasa'da (26. ve 28. maddelerde) yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri bağlamında ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerektiği oyuyla çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Recai AKYEL